

GRUNNLOVSJUBILEET
1814-2014

GRUNNLOVENS

200-ÅRSJUBILEUM 2014

EN VELLYKKET JUBILEUMSFEIRING

Grunnlovens 200-årsjubileum er blitt feiret med yrende aktivitet og imponerende engasjement i alle landets kommuner. Da jubileet stod for døren, håpet vi det skulle bli et jubileum der barn og voksne landet rundt ville være med på feiringen. Slik ble det i aller høyeste grad.

Spesielt gledelig har det vært å se hvordan barn og unge har deltatt på sine egne premisser: Deres stemmer har blitt hørt, og de har lært – og lært videre – kunnskap om Grunnloven, folkestyret vårt, vår felles historie og dagens samfunn. I skolene og i barnehagene har det vært diskutert, sunget, tegnet og skrevet gjennom hele året. Takket være en engasjerende grunnlovsfeiring har vi i dag bedre kunnskap om både de dramatiske begivenhetene i 1814 og Grunnlovens betydning for utviklingen av folkestyret.

Det vi først og fremst har feiret er Grunnloven, og det demokratiet som springer ut av den. Våre demokratiske tradisjoner og friheter har lenge vært blant de viktigste sidene ved vår selvforståelse. Dermed har vi også feiret de felles verdiene som samfunnet vårt er tuftet på, og som samler oss. Verdiene som har pekt ut retningen for oss de siste 200 årene.

Når vi nå skal fortsette å bygge det norske demokratiet i årene som kommer, er vi mange som har fått ny kunnskap og en mengde nye minner å ta med oss. Minner som både styrker følelsen av tilhørighet og er en påminnelse om de grunnleggende verdiene vi deler. Vi har også blitt minnet om at dette er verdier vi ikke må ta for gitt, men arbeide for hver eneste dag.

I denne publikasjonen oppsummerer vi Stortingets og Hovedkomiteens arrangementer og aktiviteter i jubileumsåret. Vi har valgt å formidle begivenhetene i jubileumsåret med utgangspunkt i 1814-kalenderen. Vi viser også bilder fra jubileumsfeiringen mange steder i landet. En av de fine sidene ved jubileet har vært mangfoldet av arrangementer og aktiviteter. Landets historielag har bundet sammen den lokale og den nasjonale historien til en levende helhet.

Kommuner, husflidslag, musikk- og teaterliv, idrettslag og mange flere har bakt, sydd, diskutert og underholdt. Det har vært noe å oppleve for enhver smak.

Jeg vil takke alle som har brukt av sin tid, kunnskap og ressurser på å lage et innholdsrikt jubileum vi aldri har sett maken til, og som vi har god grunn til å være stolte over. I pakt med våre tradisjoner er det gjennomført en bred nasjonal dugnad som peker frem mot de neste 200 år.

Olemic Thommessen

Stortingspresident og leder av Hovedkomiteen for Grunnlovens 200-årsjubileum

Stortingspresident
Olemic Thom-
messen. Foto: Terje
Heiestad/Stortinget

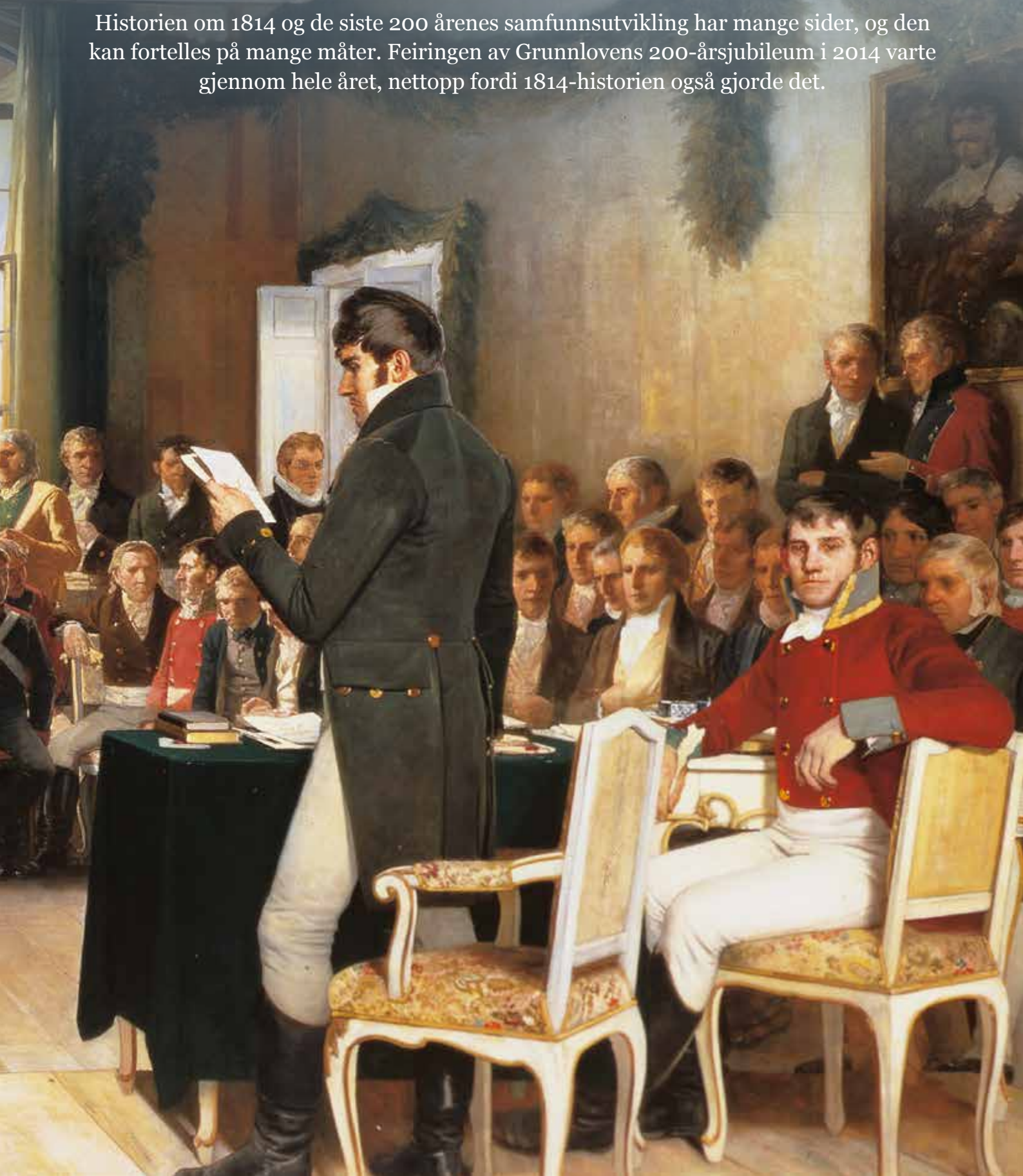

INNHold

1814-2014-fortellingen	s. 6
Grunnloven i 2014	s. 48
Grunnlovsforskningen.....	s. 54
Stortingets jubileumsutstilling.....	s. 56
Barn og unge.....	s. 60
Nettside og verktøy	s. 64
Jubileumsprofilen.....	s. 68
Jubileumssangen	s. 70
Folkets jubileum	s. 72
Verden rundt	s. 100
Grunnlovsjubileet i mediene	s. 104
Organiseringen av grunnlovsjubileet	s. 106
Vedlegg – måldokumentet	s. 108

1814-2014-FORTELLINGEN

Historien om 1814 og de siste 200 årenes samfunnsutvikling har mange sider, og den kan fortelles på mange måter. Feiringen av Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014 varte gjennom hele året, nettopp fordi 1814-historien også gjorde det.

Bilde til venstre:
Oscar A. Wergelands maleri «Eidsvold 1814».
© Stortingsarkivet
/ Foto: Teigens fotoatelier as.

Bilde til høyre: «Et riksportrett (etter Eidsvold 1814)».
Fotografiet viser 112 mennesker i Rikssalen på Eidsvold Verk i 2014.
Verket er basert på Wergelands maleri.
©Trond Hugo Haugen / BONO 2014. Foto: André Severin Johansen

Feiringen av grunnlovsjubileet skulle være relevant for vår egen tid, samtidig som den fulgte dramaturgien fra 1814-kalenderen.

Grunnlovsjubileet 2014 var en feiring av at den norske Grunnloven ble 200 år. De rammene som i 1814 ble lagt for Norges videre utvikling til et fritt demokratisk samfunn er stadig grunnlaget for det samfunnet vi lever i 200 år senere. Med

ble bestemt både innenfor og utenfor landet. Den ble bestemt på slagmarken, i forhandlingsrommene og i folkevalgte forsamlinger.

1814 var et omskiftelig år med flere kapitler, som alle har sine særtrekk. Felles for dem alle er at de endte i et vendepunkt som åpnet nye retninger for Norges utvikling. Disse vendepunktene kom til uttrykk i viktige dokumenter – to fredsavtaler, fulgt av hver sin grunnlov: Kieltraktaten 14. januar, 17. mai-grunnloven, Mossekonvensjonen

alle sine dramatiske begivenheter rommet året 1814 mange temaer og spørsmål som er aktuelle også i dag.

I 1814 foregikk det en kamp om Norge. Den kampen hang sammen med europeisk og nordisk politikk, og med indre norske forhold. Den ble utkjempet av prinser og generaler, av embetsmenn og bønder, av soldater og diplomater, på mange arenaer. Striden stod om hvem som skulle ha den øverste myndigheten over Norge: kongen av Danmark, kongen av Sverige – eller det norske folk. Grunnloven ble utarbeidet, vedtatt og forsvart gjennom en spennende rekke dramatiske hendelser. Norges skjebne

14. august og novembergrunnloven 4. november. Stortingets kunnskapsformidling under jubileet har hatt disse fire dokumentene som utgangspunkt. Ikke minst var Stortingets egen jubileumsutstilling, som innledet jubileet i Stortinget da den åpnet 7. januar, bygget rundt dem.

Jubileumsfeiringen i 2014 fulgte disse historiske merkedatoene, og løftet samtidig frem de samtidsaktuelle perspektivene som finnes i 1814-historiens mange sider.

MARKERING AV KIELFREDEN, KIEL 14. JANUAR 2014

Grunnlovsjubileet startet på en måte som synliggjorde den nordiske og europeiske dimensjonen ved jubileet, med markeringen av freden i Kiel 14. januar 2014.

Stortingspresident Olemic Thommessen og flere hundre tilreisende fra Norge deltok under høytidelighetene i Kiel 14. januar 2014. Over 400 feststemte publikummere deltok på Riksarkivets historiske cruise til

Kiel, som blant annet inkluderte et bredt faglig program med spennende foredragsrekker på fergen og omvisning i den nyåpnede utstillingen om Kielfreden i Kieler Stadtmuseum.

Den offisielle hovedmarkeringen fant sted i Kieler Schloss, hvor mange offisielle tyske representanter for delstaten Schleswig Holstein, byen Kiel og offisielle norske representanter deltok. Tyske og norske ungdommer bidro med kulturelle innslag. Stortingspresidenten la i sin tale stor vekt på at begivenhetene i Europa i årene 1813 og 1814 åpnet en mulighet for å etablere et nytt politisk system i Norge. Det var i Kiel døren til frihet åpnet seg for Norge.

Bilde øverst til venstre: Borgermester i Kiel, Peter Todeskino, stortingspresident Olemic Thommessen og president for delstatsforsamlingen i Schleswig Holstein, Klaus Schlie i Kieler Stadtmuseum. Foto: Marius Helge Larsen/NTB scanpix/Stortinget

Bilde øverst til høyre: Festakten i Kieler Schloss ble avsluttet med en opptreden ved danse- og dramaelever ved Skien videregående skole, akkompagnert av et lokalt ungdomsorkester fra Kiel. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

Bilde nederst til venstre: Plassen utenfor Kieler Stadtmuseum ble i anledning markeringen 14. januar døpt til «Platz des Kieler Friedens». Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

14. JANUAR

TALE VED 200-ÅRSMARKERINGEN FOR KIELFREDEN

Utdrag av stortingspresident Olemic Thommessens tale i Kieler Schloss, Tyskland, 14. januar 2014.

Kjære alle

Fred, fred i Norden skrev den norske avisa Tiden i januar 1814. Nyheten kom fra Kiel. Kong Frederik den sjette av Danmark og den svenske kongen Carl den trettende hadde inngått en fredsavtale.

Men arkitekten bak avtalen var Sveriges kronprins Carl Johan. Det var hans ønske om å sikre seg fred og sikkerhet for Sverige, ved å legge Norge under den svenske kongen, som var bakgrunnen for freden i Kiel.

(...)

Miraklenes år har mange kalt det – året 1814 i Norge. Det var her i denne byen at døren til frihet åpnet seg for Norge.

Med Kieltraktaten ble de mer enn 400 år gamle båndene til Danmark revet over. Det skapte plutselig et handlingsrom som gjorde det mulig å etablere et nytt politisk system i Norge. I et fritt Norge. Med en egen liberal grunnlov i 1814.

(...)

Det som skjedde her var en del av oppgjøret etter Napoleonskrigene. Europakartet ble tegnet på nytt. Et system for maktbalanse med nasjonalstatene som grunnlag ble dannet.

Napoleonskrigene og freden i Kiel var en påminnelse om at de nordiske landene både er medspillere i og avhengige av begivenhetene i verden rundt.

Slik tilfellet også er i dag. I dagens omskiftelige Europa. Hvor vi er tettere sammenvevd enn noen gang. Hvor gamle fiender har blitt gode venner. Hvor samarbeidet er vår nøkkel til å løse kriser og til å komme gjennom mørke tider.

Styrket. Samlet.

(...)

Sammen er vi viktige rollemodeller for andre land og regioner. Vi kan gi håp om fred og sameksistens andre steder i verden. Vi kan bidra til demokratibyggning og utbredelse av universelle menneskerettigheter. Slik at nyheten om fred og forsoning forhåpentligvis i fremtiden vil komme fra land som i dag er preget av konflikt og brudd på menneskerettighetene. Slik nyheten om fred så avgjørende kom fra Kiel i 1814.

Bilde til venstre:
H.M. Kong Harald
på talerstolen
under det offisi-
elle åpningsar-
rangementet for
grunnlovsjubi-
leet på Eidsvoll 16.
februar. Foto: Berit
Roald/NTB scan-
pix

Bilde til høyre:
«Grunnlovstoget»
fraktet publikum
fra Oslo til Eidsvoll
Verk for den offi-
sielle åpningen av
grunnlovsjubi-
leet 16. februar. Toget
ble satt opp spesielt
for anledningen
av NSB i samar-
beid med Stor-
tinget. Foto: Håkon
Mosvold Larsen/
NTB scanpix

ET GRUNNLOVSJUBILEUM MED RØTTER I FELLES EUROPEISK HISTORIE

Kielfreden 14. januar 1814 åpnet døren til Norges frihet fra det danske eneveldet. På samme måte var markeringen av freden i Kiel 200 år senere et startskudd for jubileet.

Det nordiske og internasjonale perspektivet på 1814-historien har vært en hovedlinje under grunnlovsjubileet. Norges utvikling og skjebne både i 1814 og i 2014 formes av en kombinasjon av ytre påvirkning fra verden rundt oss og de valgene vi selv tar.

Den første delen av jubileumsåret, fra januar til slutten av februar, handlet om grunnlovsverkets røtter i europeisk og nordisk maktspill, og hvordan det på folkerettslig grunnlag ble reist et opprør i Norge. Et opprør som var et opprør ovenfra, men som kom til uttrykk i en plan om å kalle sammen en representativ grunnlovgivende forsamling og arrangere Norges første nasjonale valg.

Kielfreden var et av fredsoppgjørene mot slutten av Napoleonskrigene, som hadde herjet Europa gjennom mange år. Napoleonskrigene og fredsoppgjøret etterpå berørte Norge og Norden direkte. Den viktigste konsekvensen var Norges løsrivelse fra det danske eneveldet. Dermed var det duket for den kampen om Norge som skulle komme til å vare helt til begynnelsen av november 1814.

I 1814 var det norske opprøret mot Kielfreden det som dannet utgangspunktet for hele grunnlovsverket. Norge og det norske folk ble behandlet som en eiendel som uten videre kunne overføres fra en konge til en annen over hodet på folket. Det

var i strid med gjeldende folkerettslig lære, som sa at det var folket selv som overtok suvereniteten hvis kongen ga den fra seg. Dette var selve grunnlaget for de videre begivenhetene ut over våren 1814.

Det første nasjonale gjennombruddet i 1814 kom da norske eliter, med prins Christian Frederik i spissen, mobiliserte mot Kielfredens bestemmelser om å legge Norge

under den svenske kongen. Den første milepælen var det såkalte «Notabelmøtet» på Eidsvoll **16. februar 1814**. Der ble det bestemt at det frie Norge skulle grunnlegges med basis i den norske folkeviljen, og ikke som en fortsettelse av eneveldet. Derfor var det også naturlig at den nasjonale åpningen av jubileet skjedde på Eidsvoll nettopp 16. februar 2014.

NASJONAL JUBILEUMSÅPNING PÅ EIDSVOLL 16. FEBRUAR

Akkurat som i 1814 ble jubileumsåpningen på Eidsvoll et sted der de store spørsmålene i vår tid ble diskutert, samtidig som vi feiret at jubileet var i gang for fullt.

Åpningen nådde hele landet gjennom en storslagen festforestilling, som ble sendt direkte på NRK1. Hele kongefamilien var til stede, sammen med statsminister Erna Solberg, flere regjeringsmedlemmer, stortingsrepresentanter og representanter fra Høyesterett. Stortingets presidentskap var vertskap for arrangementet.

Rundt 6 000 feststemte tilskuere var til stede under et forrykende sceneshow, som var satt sammen for å gi innblikk i begivenhetene som har formet oss, verdiene som preger oss og mulighetene som venter oss. Åpningsarrangementet hadde som mål å engasjere og inspirere for jubileumsåret som lå foran oss, både overfor publikum som hadde møtte opp på arrangementet og de 720 000 som fulgte TV-sendingen.

Bilde øverst:
Åpningsnummeret med «Sangen om Norge» ble sunget av Bjørnar Reime Erlandsen. Over 30 dansere og sangere medvirket på scenen. Foto: Skjermdump/NRK

Bilde til venstre:
Programleder under sceneshowet 16. februar Nadia Hasnaoui, ordfører i Eidsvoll Einar Madsen og elever fra Eidsvoll Verk skole på Eidsvoll Verk stasjon. Foto: Hanne Hjelbak/Stortinget

FASADEPROJEKSJON PÅ EIDSVOLLSBYGNINGEN

Publikum på Eidsvoll og TV-seerne i Norge og utlandet ble under jubileumsåpningen 16. februar med på en magisk opplevelse der historien ble gjort levende ved hjelp av Eidsvollsbygningen.

En 3D-fasadeprojeksjon tok publikum ut på en historisk reise. Med utgangspunktet i Grunnloven og grunnlovsverket i 1814 ble vi tatt med gjennom de begivenhetene og verdiene som skapte det moderne Norge.

Fasadeprojeksjonen vant Gullrutens fagpris for årets Beste Innovasjon. Under prisutdelingen på Chat Noir 24. april var juryen enstemmig i sin dom:

«Prisen går til et nyskapende medium som kombinerer tekniske løsninger, historiefortelling, arkivopptak og animasjon, lyd og effekter i en visuell dramaturgi som imponerte både publikum og TV-seerne. (...) 16. februar ga de oss en magisk opplevelse gjennom en visuell reise i tid og sted. På Eidsvoll fikk publikum og TV-seerne bli

med på en spektakulær avdekking og invitasjon inn i den ikoniske og nyrestaurerte Eidsvollsbygningen. De ga oss en forbløffende reise gjennom de verdiene som ble grunnlagt i Grunnloven, og som i løpet av 200 år har skapt det nye Norge. Alt projisert gjennom 4 prosjektorer, med en lysstyrke på 40.000 lumen hver. Huset levde!!».

Fasadeprojeksjonen ble designet og produsert av Øyedrops og NRK Design på oppdrag fra Stortingets administrasjon.

PROGRAM EIDSVOLL 16. FEBRUAR 2014

- Vignett med Atle Antonsen som er guide på buss til Eidsvoll
- Åpningsnummer med programleder Nadia Hasnaoui og musikk: «Sangen om Norge» v/ over 30 medvirkende sangere og dansere på scenen
- H.M. Kongens tale
- «Grunnlovens verdier»: Samtale mellom Nadia og Mina og Hanne, omvisere ved Eidsvoll 1814
- Filminnslag: Hva er Grunnloven?
- Samtale mellom Nadia, Mina og Hanne fortsetter
- Filminnslag: Atle Antonsen og komitémøte
- Samtale mellom Nadia Hasnaoui og stortingspresident Olemic Thommessen
- Musikk: Ismusikk-nummeret «A glimpse of light» v/ Terje Isungset
- Samtale mellom Nadia og Birgit Skarstein
- Filminnslag: Grunnlovens verdier
- Samtale mellom Nadia og professor dr. juris Ola Mestad
- Musikk: Trommeact med HMK Gardens signaltropp, dansegruppa Quick og barn
- Dokumentarbilder angående 22. juli 2011
- Samtale mellom Geir Lippestad og Viljar Hanssen om 22. juli, norske verdier og demokratiet i fremtiden
- Linedanser og diktlesning av Aksel Melkersen (10 år)
- Samtale mellom Nadia og Aksel Melkersen
- Apell v/ Ayesha Wolesmal
- Musikk: «Nattergal» v/ Gabrielle
- Samtale mellom Nadia og etterkommere av Christian Magnus Falsen
- «Klassens grunnlov» – samtale med Nadia, Oliwia Matusiak og Atle Ulverud fra klasse 16b2, Råholt skole og stortingspresident Olemic Thommessen
- Musikk: «Sang til Aurora» v/ Anne

- Grete Preus og barnekor
- Samtale med Nadia, Tara Lina og Abu
- Filminnslag: Grunnlovens verdier
- Apell av Marthe W. Goksøyr
- Musikk: «Dette landet» v/ Odd Nordstoga og Ingebjørg Bratland (spesialskrevet sang til grunnlovjubileet)
- Introduksjon til fasadeproeksjon v/ Nadia Hasnaoui
- 3D Fasadeproeksjon – bilder vises på Eidsvollsbygningen
- Avslutning: Takk for i kveld v/ Nadia Hasnaoui

Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med Eidsvoll 1814. NRK Aktivum AS bistod Stortinget med arrangementstjenester. Arrangementet ble sendt direkte på NRK1.

Bilde under:
Underholdning
fra scenen under
Terje Isungsets
ismusikk-nummer,
«A glimpse of
light». Foto: Vilde
Bolstad/Stortinget

Bilde øverst:
Elevene Oliwia
Matusiak og Atle
Ulverud fra klasse
16b2 på Råholt
skole sammen med
stortingspresident
Olemic Thom-
messen. Elevene
presenterte klas-
sens forslag til ny
grunnlov, skrevet
til Stortingets kon-
kurranse «Klassens
grunnlov». Foto:
Bjørn Arne Steine/
Stortinget

Bilde nederst: H.M.
Kongen trakk godt
på smilebåndene
da skoleelevene for-
talte at de ønsker å
fjerne Grunnlovens
§ 5, som fastslår
at Kongens person
er hellig. «Hvis
Kongen gjør noe
galt, burde han
sitte i fengsel
akkurat som alle
andre», sa eleven.
Foto: Skjermdump
/ NRK

Notabelmøtet 16. februar 1814 var et nasjonalt demokratisk gjen-nombrudd, fordi det var eneveldets endelige fall i Norge. I stedet skulle landet styres etter en grunnlov, som skulle utformes av en representativ folkevalgt forsamling. For at en slik grunnlovgivende forsamling kunne arrangeres, måtte det holdes valg over hele landet. 19. februar sendte Christian Frederik ut befaling om landsdekkende valg av representanter til en riksforsamling.

Fra 25. februar 1814 og langt ut over våren ble det i kirker over hele Norge holdt valg til Riksforsamlingen på Eidsvoll. Disse valgene er de første nasjonale valgene i Norges historie. De er også et tydelig uttrykk for at veien mot grunnlovsverket ikke bare i navnet, men også i gavnet, involverte hele landet. For Nord-Norges del ble valgene holdt så sent som på sommeren 1814. Derfor var ikke Nord-Norge representert under Riksforsamlingen på Eidsvoll.

VALGFULLMAKTER – MINNER FRA VÅRE FØRSTE NASJONALE VALG

De første nasjonale valgene i 1814 ble i jubileumsåret markert ved at Riksarkivaren, Stortinget og Riksantikvaren samarbeidet om å gi vakre reproduksjoner av de originale valgfullmaktene til kirker og kommuner der valgene stod. Valgfullmaktene har vært bevart i Riksarkivet og statsarkivene siden 1814, og Stortingets grafiske seksjon stod i jubileumsåret for utforming og trykk av reproduksjonene. De originale valgkirke-kene fikk også hvert sitt emaljeskilt fra Riksantikvaren som forteller at kirken var åsted for valg i 1814. Gaven skulle være et synlig minne om den rollen lokalsamfunnet spilte på veien mot Grunnloven og i det demokratiske gjennombruddet.

Fra søndag 23. februar 2014 ble de første nasjonale valgene markert i menigheter over hele landet, med festgudstjenester og avduking av valgfullmakter og skilt i valgkirke-kene. De fleste kirker holdt festgudstjenester på den historiske datoen 25. februar, mens enkelte gudstjenester ble holdt på senere datoer i 2014, for å markere de historiske valgdagene lokalt i 1814. Også disse festgudstjenestene ble fine uttrykk for at jubileet engasjerte og angikk alle deler av landet.

Bilde øverst:
Utsnitt av den originale valgfullmakten fra Vor Frelses Kirke, Christiania 3. mars 1814. Foto: Riksarkivet

Bilde nederst:
Fra gudstjeneste i Austad kirke i Vest-Agder søndag 23. februar 2014. Ordfører Jan Kristensen (til høyre) overrakte en kopi av den originale valgfullmakten fra 1814 til Austad menighetsråd, her representert ved Arne Åmland og prest Geirulf Grødem (til venstre). Foto: Harald Havre/Austad Amatørteater

FOLKEFEST, NASJONENS FØDSEL OG VÅRE FELLES VERDIER

Våren 2014 stod særlig i folkefestens tegn. 17. mai var 200-årsdagen for Grunnloven. Den kan dermed også kalles 200-årsdagen for både nasjonens og det norske folkestyrets fødsel. Denne delen av jubileumsåret innbød derfor også til å rette oppmerksomheten mot det norske folkestyrets grunnleggende verdier. Både slik de kom til uttrykk under arbeidet med Grunnloven i 1814, slik de er blitt utviklet i de 200 årene som har gått og slik de kommer til uttrykk i dag. En viktig side ved dette var å løfte frem Grunnloven selv i offentligheten, både som fysisk dokument, symbol og faktisk virkende rettskilde.

Riksforsamlingen på Eidsvoll fra 10. april til 20. mai, med Grunnloven og valget av Christian Frederik til konge 17. mai, er uten tvil den delen av 1814-historien folk hadde sterkest forhold til før jubileet.

Riksforsamlingen var med grunnlovsvedtaket og kongevalget en revolusjonær forsamling.

Den var også et opprør mot de europeiske stormaktene. Ved å benytte muligheten til å erklære seg som selvstendig nasjon og lage en egen og svært liberal grunnlov, mens krigen mot Napoleon fortsatt raste i Europa, stilte Norge seg alene mot både Sverige og stormaktene. Den frihetshandlingen innebar et nasjonalt gjennombrudd, og den skapte stor folkelig begeistring i Norge.

Det er dette frihetsverket vi feirer hver eneste 17. mai. Feiring var viktig gjennom

hele jubileumsåret. Mai var den delen av året der selve feiringen stod klarest i sentrum. Samtidig ble også det overordnede temaet for jubileet viktig i mai: demokratiets vilkår og fremtid. Det var blant annet sentralt under Stortingets jubileumsmøte 15. mai. Etter jubileumsmøtet arrangerte Stortinget en stor folkefest på Eidsvolls plass, med besøk av alle landets ordførere.

17. mai 2014 ble naturligvis feiret som vanlig over hele landet. På kvelden kunne Norge samle seg foran TV-en og se Stortingets festforestilling fra Eidsvoll. I anledning dagen ble også den originale Grunnloven fra 17. mai 1814 fraktet tilbake til sitt fødested i Eidsvollsbygningen for første gang på 200 år, og publikum fikk mulighet til å komme og se Grunnloven utstilt i havestuen.

STORTINGETS JUBILEUMSMØTE 15. MAI

Som en opptakt til grunnlovsdagen holdt Stortinget 15. mai et jubileumsmøte i stortingssalen, med påfølgende folkefest på Eidsvollsplass.

På jubileumsmøtet var de tre statsmaktene – Stortinget, regjeringen og Høyesterett – samlet i stortingssalen. Kongefamilien med kongeparet, kronprinsparet, prinsesse Ingrid Alexandra og prinsesse Astrid, fru Ferner var også til stede. Jubileumsmøtet var H.K.H. Prinsesse Ingrid Alexandras første offisielle besøk på Stortinget. De tidligere stortingspresidentene Kirsti Kolle Grøndahl, Jørgen Kosmo og Thorbjørn Jagland og parlamentspresidentene fra de andre nordiske landene deltok også på jubileumsmøtet, i tillegg til en rekke andre offisielle gjester.

Bilde øverst:
Stortingspresident Olemic Thommessen på talerstolen.
Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget

Bilde midten:
Løvebakken pyntet med blomster.
Foto: Stine Temte/NRK Aktivum

Bilde nederst til venstre: H.K.H. Prinsesse Ingrid Alexandra og H.K.H. Kronprins Haakon under jubileumsmøtet
Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget

Bilde nederst til høyre: Nordiske parlamentspresidenter på Løvebakken. F.v.: Alltingets formann Einar K. Guðfinnsson, Folketingets formand Mogens Lykketoft, stortingspresident Olemic Thommessen, den svenske riksdagens talman Per Westerberg og den finske riksdagens talman Eero Heinäluoma. Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/Stortinget

15. MAI 2014

UTDRAG AV STORTINGS-PRESIDENT OLEMIC THOMMESSENS TALE I STORTINGET

Deres Majesteter
Deres Kongelige Høyheter
Prinsesse Astrid
Nordiske parlamentspresidenter
Ærede gjester og medrepresentanter (...)

Den makten vi erobret gjennom attenhundretallet – brukte vi opp gjennom nittenhundretallet til å bygge et samfunn med evne til å skape velferd for innbyggerne i Norge.

Grunnloven var vårt rammeverk. Innenfor rammene av den var det vårt daglige politiske arbeid som gav løsningene. Og det var i vårt løpende arbeid vi skapte vår politiske kultur og de arbeidsformene den konstitusjonelle sedvanen har gitt oss.(...)

Vår ambisjon må selvsagt være at Stortinget alltid skal være den viktigste samfunnspolitiske arena i vårt land. Det er herfra landet styres, det er her demokratiet skal finne sin form.

Ingen er nærmere enn oss til å påta seg ansvaret for demokratisk utvikling. Ingen er nærmere enn oss til å påse at menneskerettighetene respekteres som en sentral del av vårt folkestyre.(...)

Gjennom de siste 200 årene har vi bygget et samfunn der tilliten mellom mennesker er stor. Et samfunn der tilliten mellom innbyggerne er viktigere enn maktutøvelse fra samfunnets ledere, er et samfunn som også gir grunnlag for demokratiske holdninger i befolkningen. Et «VI»-samfunn – ikke et «DEM og OSS»-samfunn. (...)

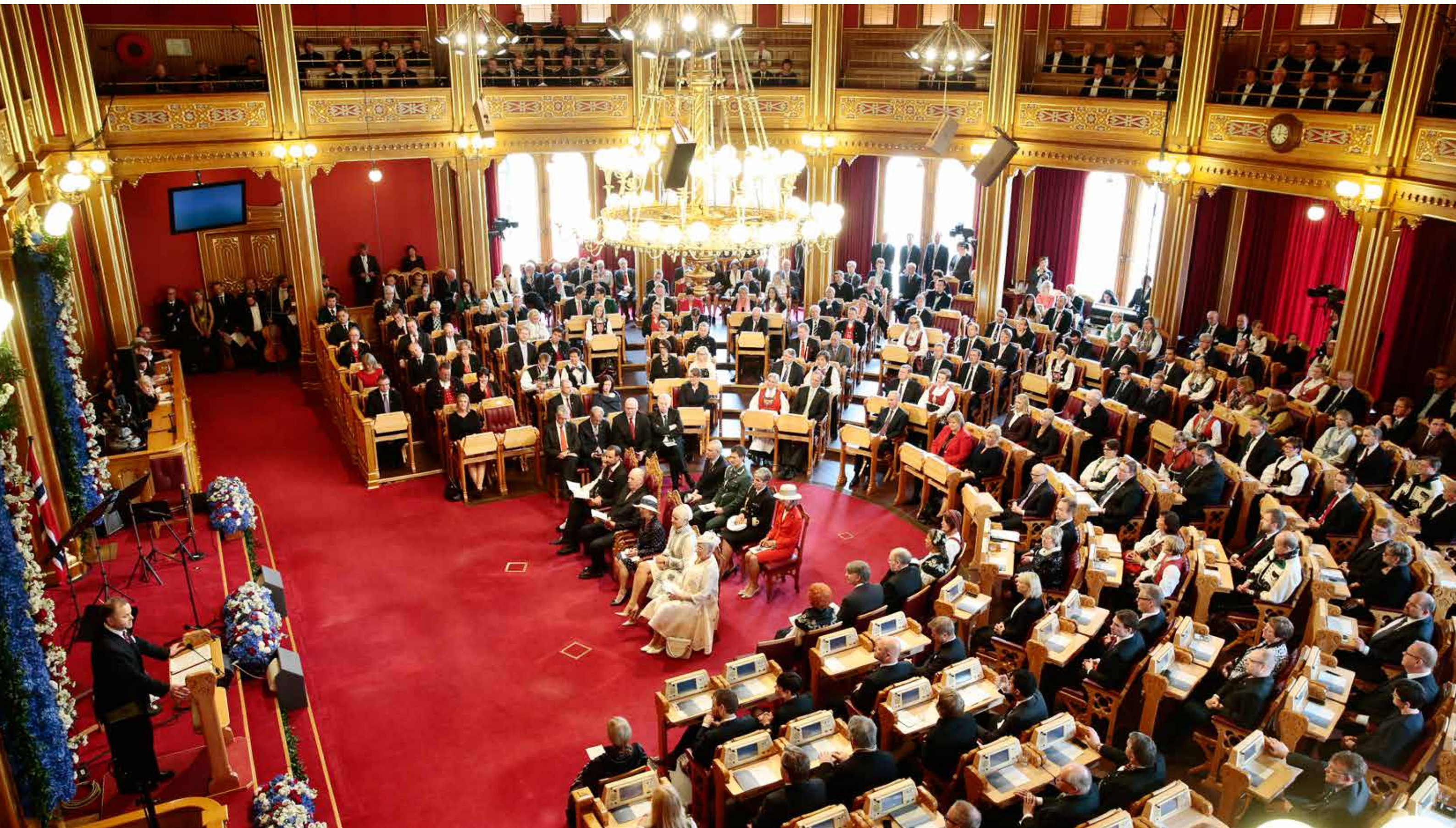
Grunnloven har vært, og er, frigjørende, samlende og retningsgivende. Den skaper tilhørighet og tillitt. Den er hevet over politiske kastevinder, og kan danne en felles plattform på tvers av sosiale, økonomiske og livssynsforskjeller også i fremtiden.

Sammen skal vi bære med oss det beste av hva 200 år har skapt av demokratiske tradisjoner. Sammen skal vi utvikle en politisk kultur med rygg til å bære folkestyret inn i fremtiden.

Vi skal gjøre det fordi vi tror på demokratiet, fordi vi er glade i det samfunnet vi har tatt på oss å styre og fordi vi vil sette menneskene først.

I 200 år har vi forvaltet den friheten vi fikk med Grunnloven av fedrene på Eidsvoll. Slik som Eidsvollsmennene ønsket det beste for oss, gir vi friheten og demokratiet videre til fremtidens generasjoner. For i dag er fremtiden like viktig som historien vi legger bak oss. I dag begynner de neste 200 årene i det norske demokratiet.

Gratulerer med dagen!

FOLKEFEST PÅ EIDSVOLLS PLASS 15. MAI

I forlengelsen av jubileumsmøtet 15. mai feiret Stortinget grunnlovsjubileet med en folkefest på Eidsvolls plass.

Over 400 ordførere fra hele landet deltok på festen, og det var mange publikummere som hadde møtt opp for å få med seg sceneprogrammet. Medlemmer av presidentskapet, statsminister Erna Solberg og finansminister Siv Jensen delte ut kake til fremmøtte og forbipasserende i flott vårvær.

Stortingspresident Olemic Thommessen var vert for festen og konferansier Herborg Kråkevik ledet programmet fra scenen. Underholdningen omfattet folketoner, folkedans, kor og korps og andre kulturelle innslag knyttet til Grunnloven, utviklingen av folkestyret gjennom 200 år og barn og unges stemme i demokratiet.

Bilde øverst til venstre: Konferansier Herborg Kråkevik på Eidsvolls plass. Foto: Åsmund Holien Mo/ NTB scanpix/Stortinget

Bilde nederst til venstre: Folkefest på Eidsvolls plass 15. mai. Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget

Bilde øverst til høyre: Finansminister Siv Jensen (til venstre), statsminister Erna Solberg og stortingspresident Olemic Thommessen (bak) serverte kake til de fremmøtte på Eidsvolls plass. Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget

Bilde nederst til høyre: Over 400 av landets ordførere deltok under folkefesten på Eidsvolls plass. Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/Stortinget

FESTFORESTILLING PÅ EIDSVOLL 17. MAI

17. mai 2014 arrangerte Stortinget en stor festforestilling på Eidsvoll. Målet var å samle hele Norge til feiring av Grunnloven, folkestyret og 200 år med fred i Norden.

Over 20 000 publikummere hadde funnet veien til parken utenfor Eidsvollsbygningen og over 700 000 fulgte den direkte sendte TV-sendingen på NRK1. Alle de nordiske kongeparene var til stede, sammen med det norske kronprinsparet, nordiske parlamentspresidenter, Stortingets presidentskap, de parlamentariske lederne, kontroll- og konstitusjonskomiteens medlemmer samt stortingsrepresentanter fra Akershus. Regjeringen var representert ved statsministeren og flere andre regjeringsmedlemmer. En rekke andre offisielle gjester var også til stede.

Stortingets presidentskap var vertskap for arrangementet.

Eidsvoll 1814 var pyntet til den store grunnlovsdagen og arrangementet var preget av det folkekjære, kjente og samlende artister og skråblikk på oss selv. Den nordiske dimensjonen ble vektlagt både i samtaler og gjennom kunstneriske innslag. Gjester og andre medvirkende ble intervjuet og det var taler og appeller for fremtiden. Programleder for dagen var Haddy N'jie og Jacob Oftebro. De stilte i henholdsvis Follo-drakt og Gudbrandsdalsbunad på scenen.

Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med Eidsvoll 1814. NRK Aktivum AS bistod Stortinget med arrangementstjenester. Arrangementet ble sendt direkte på NRK1.

Bilde til venstre: De tre nordiske kongehusene utenfor Eidsvollsbygningen under det offisielle hovedarrangementet 17. mai 2014. Foto: Berit Roald/NTB scanpix

Bilde øverst til høyre: NRK Super-solister og Eidsvoll ballettsenter sang sin helt egen grunnlovssang «Til Dovre faller» under hovedarrangementet på Eidsvoll 17. mai 2014. Foto: Anette Karlsen/NTB scanpix

Bilde midten til høyre: Programledere Haddy N'jie og Jakob Oftebro sang «Happy Birthday» til Grunnloven og Norge. Foto: Anette Karlsen/NTB scanpix

Bilde nederst til høyre: Kongetribunen på Eidsvoll Verk 17. mai 2014. F.h.: Nina Thommessen, stortingspresident Olemic Thommessen, H.M. Dronning Silvia, H.M. Kong Carl Gustaf, H.M. Dronning Sonja, H.M. Kong Harald, H.M. Dronning Margrethe, H.K.H. Prinsgemal Henrik og H.K.H. Kronprins Haakon. Foto: Terje Heiestad/Stortinget

PROGRAM EIDSVOLL 17. MAI 2014

- Åpningsnummer – musikk: «Vi ere en nasjon vi med» v/ barnekor fra Eidsvoll
- Velkommen og introduksjon v/ programledere Haddy N'jie og Jakob Oftebro
- Filminnslag: Enquete om Grunnloven
- Grunnloven og 1814 – samtale med skuespillerne Jan Gunnar Røise og Johannes Joner
- Musikk: Grunnlovsrappen «Til Dovre faller» (Groth, Devik / Vennemo, Bleiklie) v/ 5 solister fra NRK Super og 20 dansere fra Eidsvoll ballettsenter
- Liveinnslag «Grev Wedel Jarlsberg» v/ Geir Helljesen og Johannes Joner
- Filminnslag: Enquete fra Danmark – dansker om Norge
- Musikk: «Våren» av Edvard Grieg v/ Sissel Kyrkjebø med Telemark kammerorkester og fiolinist Joakim Røberghagen (12 år)
- Filminnslag: 17. mai-tradisjonen
- Utviklingen av 17. mai-feiringen – samtale m/ professor Frank Aarebrot
- Filminnslag: Om 17. mai-været til ulike tider og ulike steder
- Dagens 17. mai: Samtale med statsminister Erna Solberg om hennes dag
- Musikk: «Make the World Go Around» v/ Lido Lido med band og Complete
- Liveinnslag «Georg Sverdrup» v/ Geir Helljesen og Anders Hatlo
- Tale om fremtiden: Russepresident Frida Nøvik (Bodø) om Grunnloven og hva den betyr for unge mennesker i Norge
- Musikk: «Innerst i sjelen» v/ Ole Paus
- Filminnslag: Enquete fra Sverige – svensker om Norge
- Betydningen av 17. mai og Grunnloven – samtale m/ Ole Paus
- Filminnslag: Innvandrere i Norge om 17. mai
- Betydningen av 17. mai og Grunnloven – samtale m/ Ole Paus, Mo Farah og Kaltun Hassan Omar (Mos mor)
- Musikk: Musikkprosjektet «TRE» med dansere. Musikerne Markus Hernes, Eirik Raude og Bjarne Kvinsland spiller på instrumenter laget av et 200 år gammelt lindetre som har stått på Eidsvoll
- Filminnslag: «Grunnloven som fysisk dokument». Om Stortingets tegnekonkurranse for grunnskolen – tegn en forside til Grunnloven
- Filminnslag: «Grunnloven til Eidsvoll». Hedersgjesten Grunnloven reiser fra Stortinget til Eidsvoll (humorinnslag)
- Musikk: Bursdagssang for Grunnloven: «Happy Birthday» (Steve Wonder) v/ div. medvirkende artister
- Liveinnslag: «Christian Frederik og Nicolai Wergeland» v/ Geir Helljesen, Jan Gunnar Røise og Ove Christian Owe
- Dagens hovedtale: Grunnloven, deltakersamfunnet, frihet og 200 år med nordisk fred, v/ stortingspresident Olemic Thommessen
- Musikk: «Sang til friheten» v/ Ingrid Olava (Norge), Oscar Danielsson (Sverige) og Asbjørn Toftdahl (Danmark) – en kjent artist fra hvert skandinavisk land synger sammen
- Samtale: «Grunnloven og fremtiden». Per Fugelli og Else Kåss Furuset om det «å ta vare på flokken».
- Filminnslag: «Gratulerer med dagen» – hilsener fra de andre nordiske landene
- Avslutningsnummer – musikk: «Ja, vi elsker dette landet» v/ Sissel Kyrkjebø, Berlevåg mannskor m.fl. Allsang.

Bilde øverst:
Programleder
Haddy N'jie (til
venstre) i samtale
med Per Fugelli og
Else Kåss Furuset
om Grunnloven,
fremtiden og det «å
ta vare på flokken»,
under scenepro-
grammet på Eids-
voll 17. mai. Foto:
Anette Karlsen/
NTB scanpix

Bilde midten til
venstre: Bodøs
russepresident
Frida Nøvik talte
om Grunnloven og
hva den betyr for
unge mennesker i
Norge. Foto: Anette
Karlsen/NTB
scanpix

Bilde nederst til
venstre: Lido Lido
fremførte «Make
the World Go
Around» med band
og Complete. Foto:
Anette Karlsen/
NTB scanpix

Bilde nederst til
høyre: Ole Paus
fremførte «Innerst
i sjelen» fra scenen
17. mai. Foto:
Anette Karlsen/
NTB scanpix

TALE VED JUBILEUMS- FEIRINGEN PÅ EIDSVOLL

Stortingspresident Olemic Thommessens tale.

Deres Majesteter,
Deres Kongelige Høyheter,
kjære nordiske parlamentspresidenter,
kjære alle sammen i hele Norge.

«Jeg velger meg april», sa Bjørnson.

Jeg velger meg mai. Jeg velger meg Eidsvoll,
med bjerkeløv, norske flagg og hvitveis. Jeg
velger meg Grunnloven.

I dag feirer vi 200-årsjubileet for
Grunnloven, dagen for det moderne Norges
fødsel.

Grunnloven var frigjørende, samlende og retningsgivende. Med den ga eidsvollsmennene oss de avgjørende forutsetningene for utviklingen av demokratiet. De ga oss muligheten til å gjøre våre egne valg. Med den valgte vi folkestyret. Vi sa farvel til eneveldet, og velkommen til det europeiske frihetsidealet.

Frihetens verdi ligger i den muligheten vi har til å velge.

Frihetens pris er å ta det ansvaret det er å velge.

Frihetens utfordring er å våge å velge.

Frihetens pinebenk, ja det er å ta de vanskelige valgene.

Friheten er ikke noe vi fikk. Den er noe vi kjempet oss til. Grunnloven ble til på tvers av stormaktenes ønsker. Og den friheten vi fikk til å velge gjaldt svært få mennesker i 1814. Det skulle gå over hundre år med sterke interessekamper før alle kunne delta i politiske valg. Gjennom 200 år har vi valgt å bygge et samfunn som gir demokratiske rettigheter og sosial trygghet for alle.

Hva velger vi i fremtiden?

Hvordan bygger vi det norske demokratiet videre i en verden i sterk endring?

Hvordan viderefører vi et samfunn der tilliten mellom oss er stor, der mangfoldet verdsettes og der alles deltagelse er ønsket?

Vi må gjøre det gjennom valg – gjennom aktiv deltagelse. I politiske valg og i familien, i vennekreten og på skolen, på jobben eller som aktive pensjonister. Vi må gjøre det gjennom å delta – ikke redusere oss selv til passive tilskuere. Fremtidens Norge må være et samfunn som vokser på mangfold. Et sted hvor kultur skapes fordi kulturer møtes. Norge skal være et lyttende samfunn i vekst!

Deres Majesteter, Deres Kongelige Høyheter, kjære nordiske venner.

Med dere til stede blir denne feiringen en familiefest. Vår nordiske familie lever i et lykkelig hjørne av verden, som i år kan feire 200 år med fred mellom våre nasjoner.

17. MAI 2014

I dag lever vi som fem likestilte land, i et naboskap preget av samarbeid og brorskapsfølelse. Kjerneverdier som deltagelse, frihet, åpenhet og toleranse binder oss sammen. Språklig fellesskap og sterke kulturelle bånd gir oss et unikt utgangspunkt for sammen å møte utfordringene i et internasjonalt samfunn.

I 1814 kjempet vi i Norge for friheten til å velge. Valgene vi har tatt siden den gang, har skapt det samfunnet vi er så glad i og stolte av i dag. Som folk må vi fortsette å ta betydningsfulle valg. Valg for fremtidens Norge.

Jeg velger meg mai.

Jeg velger meg det fantastiske fellesskapet som Norge er.

Jeg velger meg Grunnloven.

Hva velger du?

Gratulerer med dagen alle sammen i hele Norge

Bilde øverst til venstre: Over 20 000 publikummere deltok på feiringen av grunnlovsdagen i parken utenfor Eidsvollsbygningen 17. mai 2014. Foto: Skjerm-dump/NRK

Bilde nederst til venstre: Publikum på Eidsvoll 17. mai. Til venstre fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland med ektemann Geir Haugland (bak). Til høyre generalsekretær i Kirkenes Verdensråd Olav Fykse Tveit med kone Anna Bjorvatten Tveit. Foto: Terje Heiestad/Stortinget

Grunnlovens reise tilbake til barndomshjemmet var et viktig bidrag for å løfte festen, men det var mer enn det. I perioden som markerte 200-årsdagene for utarbeidingen av Grunnloven, var et viktig tema å rette oppmerksomheten særlig tydelig mot selve Grunnloven og de verdiene den er basert på.

Det rommer flere spørsmål. En side av det er det historiske – hva slags grunnlov var det Norge fikk i 1814, hvor kom ideene fra, hva kjennetegnet den sammenlignet med andre grunnlover i samtiden? Denne typen spørsmål ble bredt diskutert i forskningen, og det var tema for seminarer, konferanser og artikler. Dessuten ble landets skoleelever engasjert til å fordype seg i Grunnloven gjennom flere ulike aktiviteter og konkurranser i jubileumsåret.

Refleksjon over Grunnloven har samtidig sterke dagsaktuelle sider. For det første er det spørsmålet om hvilken betydning Grunnloven faktisk har for oss i hverdagen,

ut over det symbolske. For det andre handler det om verdiene i Grunnloven som vårt moralske kompass. De grunnleggende verdiene som Grunnloven ble bygget på for 200 år siden er de samme som fortsatt gjennomsyrrer samfunnet vårt. De er våre felles verdier, og de danner rammene og gir retningen for utviklingen av folkestyret i fortid og fremtid.

Derfor var det naturlig at det ble debatt rundt vanskelige sider ved Grunnlovens historie, og omdiskuterte temaer i dag. Et av de historiske temaene som med god grunn ble tatt opp i flere sammenhenger var den opprinnelige § 2 i Grunnloven. Det var den paragrafen som utelukket jøder, munkeordener og jesuitter fra riket. Med den som utgangspunkt, ble det reist debatter om religionsfrihet og behandling og inkludering av minoriteter. Det samme gjaldt smertefulle sider ved nyere norsk historie, som den norske stats behandling av den samiske urbefolkningen, kvener og andre grupper.

Stortingspresident Olemic Thommessen idet han bar Grunnloven opp i Rikssalen i Eidsvollsbygningen, under 17. mai-feiringen på Eidsvoll. Foto: Berit Roald/NTB scanpix

Bilde øverst: Søndag 18. mai avduket H.M. Dronning Margrethe av Danmark monumentet over kong Christian Frederik på Eidsvolls plass utenfor Stortinget. Foto: Terje Heiestad/Stortinget

Bilde nederst: Monumentet over kong Christian Frederik på Eidsvolls plass utenfor Stortinget. Monumentet er laget av billedhugger Kristian Blystad. Foto: Terje Heiestad/Stortinget

To store og historiske grunnlovsreformer ble vedtatt i dagene før 17. mai 2014. Begge var gjenstand for omfattende offentlig debatt. Den ene gjaldt Grunnlovens tilgjengelighet for folket, og var knyttet til språket i Grunnloven. En særlig språkhistorisk milepæl var det at den også ble vedtatt på nynorsk. Den andre store grunnlovsendringen i mai handlet om grunnlovfesting av flere menneskerettigheter.

Debattene om disse grunnlovsendringene, særlig innføringen av flere menneskerettigheter, hang sammen med en bredere diskusjon om hva konstitusjoner er og hvilken rolle de skal spille. I den forbindelse er den norske grunnlovshistorien også relevant for nye demokratier i andre deler av verden.

Flere av de historiske aktørene fra 1814 har fått fornyet oppmerksomhet i år. Den kanskje viktigste av dem har vært Christian Frederik. 18. mai avduket H.M. Dronning Margrethe av Danmark det nye Christian

Frederik-monumentet foran Stortinget, 100 år etter at det først ble tatt initiativ til å reise et slikt monument.

Christian Frederik, fellestiden og de avrevne båndene mellom Norge og Danmark ble også markert gjennom storstilte markeringer i København i uken etter 17. mai.

MODERASJONENS GEVINST: 200 ÅR MED NORDISK FRED

Grunnlovsjubileet stod etter-sommeren 2014 i fredens tegn. På sensommeren og høsten ble grunnlovsjubileet preget av markeringer og drøftelser av fred, og den nordiske fredshistorien. Jubileumsfeiringen ble rettet mot veien fra krig til fred i 1814, og de lærdommene vi i dag kan trekke av det. Ingen nordiske land har vært i krig med hverandre siden 1814. Det har skapt unike naboforhold i Norden. Begge deler ble diskutert og feiret under jubileet høsten 2014.

Krigen de knappe tre ukene i juli og august 1814 byr på interessante perspektiver på vår egen tid. Denne delen av jubileet falt i tid sammen med 100-årsjubileet for første verdenskrig i Europa. Kontrasten mellom vårt hjemlige jubileum for demokratisk utvikling og fredelig sameksistens og den europeiske katastrofen gjorde vår privilegerte stilling enda tydeligere, og ga grunnlag for refleksjoner og diskusjoner.

Sensommerens jubileumsprogram handlet mye om forsvaret av grunnlovsverket. Det

inkluderte også å fortsette vårens diskusjoner om videreutviklingen av folkestyret og Grunnlovens rolle i våre dager. I august var grunnlovsjubileet tema under flere arrangementer da det politiske Norge møttes til diskusjoner under Arendalsuka.

Våren og sommeren 1814 var preget av norsk frigjøringsglede og folkelig oppslutning om kong Christian Frederik og opprøret, men også av forsøk fra Sverige og stormaktsutsendinger på å få nordmennene til å gi opp Grunnloven og selvstendighetskampen. I slutten av juli angrep svenske styrker under ledelse av kronprins Carl Johan Norge for å tvinge gjennom bestemmelsene fra Kieltraktaten. Overraskelsen var ikke at den korte krigen endte med norsk nederlag, men at nederlaget på mange måter må oppfattes som en norsk seier.

Våpenhvileavtalen som ble inngått i Moss 14. august 1814 markerer samtidig begynnelsen på den 200 år lange perioden av varig fred mellom de nordiske land.

Bilde over: Den originale Mossekonvensjonen på plass i Konventionsgaarden i Moss 14. august 2014. Foto: Helge Eek

FEIRING AV MOSSEKONVENSJONEN I MOSS 14. AUGUST

På 200-årsdagen for freden i Moss ble Mossekonvensjonen feiret med store markeringer i Moss og de øvrige Østfold-kommunene. DD.KK.HH. Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit, stortingspresidenten og presidentskapet var blant deltakerne under folkefesten i Moss. Under feiringen ble den originale Mossekonvensjonen fraktet fra Stortinget tilbake til sitt «fødested» i Konventionsgaarden i Moss.

Et overordnet tema var «fred» – freden i 1814, den 200 år lange nordiske freden og kampen for fred i verden i dag.

Stortingspresident Olemic Thommessen hadde et omfattende program under feiringen av Mossekonvensjonen 14. august, blant annet holdt han dagens tale til Moss by under gatefesten i sentrum. Programmet 14. august varte ut over hele kvelden og inkluderte også en stor folkefest i sentrum med flere aktiviteter særlig for barn og unge, avduking av «Barnas fredsskulptur» laget av alle 5-åringene i de kommunale barnehagene i Moss, konsert og fredstale ved H.K.H. Kronprins Haakon på Verket Arena og premiere på spelet om Christian Frederik i Nesparken. Spelet ble sett av hele 6 000 publikummere under Christian Frederikdagene i Moss.

Bilde under: H.K.H. Kronprins Haakon holder tale under det internasjonale ungdomsseminaret «Youth & Action» på Kirkeparken videregående skole i Moss 14. august. Foto: Helge Eek

TALE TIL BYEN MOSS

Utdrag av stortingspresident Olemic Thommessens tale til byen ved den offisielle feiringen av Mossekonvensjonen, 14. august 2014.

14. AUGUST

Kjære ordfører, kjære alle «mossinger» og alle dere andre,

(...)

Uten det militære forsvaret av grunnlovsverket her i Østfold i august 1814, uten den fredsavtalen som ble undertegnet her i Moss for 200 år siden og uten den innsatsen våre første stortingsmenn gjorde senere på høsten for å berge de frihetene som ble vunnet på Eidsvoll våren 1814, ville vårt lands historie sett ganske annerledes ut.

17. mai-grunnloven kunne blitt like kortlivet som regenttiden til kong Christian Frederik. Kongen tapte sin trone, men la grunnlaget for at Grunnloven ble reddet. Det skjedde her i Østfold, det skjedde med våpen i hånd og med livet som innsats.

Vi hedrer innsatsen – de livene som gikk tapt – men vi feirer ikke krigen. Vi feirer freden, og den klokskap som ble vist i den korte krigens slutfase.

Med 200 års avstand til det turbulente året 1814, er det lettere for oss å se at det som til slutt ble utfallet det året, tross alt var det beste en kunne håpe på: Løsrivelsen fra Danmark og etableringen av et fritt og selvstendig Norge, som var beskyttet av en løs union med Sverige.

Som ved Kielfreden et halvår tidligere, vant Norge fred og grunnlaget for en fremtidig utvikling i frihet gjennom fredsavtalen i Moss 14. august 1814. Grunnloven ble bevart og freden vunnet.

(...)

Det er liten tvil om at Christian Frederik og Carl Johans kompromissvilje og evne til å finne fredelige løsninger må kalles politisk klokskap. Og et sterkt anslag til den lange fredsperioden vi har sett i vår del av verden.

Med fredsavtalen her i Moss, var århundrer med krig mellom de nordiske landene over. I ly av den lange nordiske freden har våre land vokst seg stadig nærmere hverandre.

De siste 200 års nordiske samliv gjør Norden til en unik region i verden. Få, om noen, steder er det bedre å bo. Få steder har folk et tryggere liv, og barn lysere fremtidsutsikter.

Fred er ingen selvfølge. Heller ikke blant nære slektninger og gode naboer.

Derfor er fred mer enn bare fraværet av stridigheter og krig. Fred er resultat av aktive valg. Men den er også betinget av gjensidig forståelse og respekt.

Ved å velge samarbeidsløsninger, ved å vise kompromissvilje og ved å dyrke de stadig tettere båndene mellom de nordiske folk, har freden i Norden vært opprettholdt.

(...)

Bilde øverst:
Åpning av J.N. Wilses gjenskapte formalhage på Spydeberg prestegård 8. august – stedet for forberedende statsråd i 1814. I midten Stortingets fjerde vise-president Ingjerd Schou, ordfører i Spydeberg Knut Espeland og kulturminister Thorild Widvey. Foto: Bjørn Arne Steine/ Stortinget

Bilde midten:
Førstearkivar i Stortinget Tanja Wahl la den originale Mossekonvensjonen på plass i Konventionsgaarden 14. august. Publikum samlet seg rundt for å se på konvensjonen. Foto: Helge Eek

Bilde nederst:
Publikum under feiringen av 200-årsdagen for Mossekonvensjonen i Moss 14. august 2014. Foto: Helge Eek

Under grunnlovsjubileet ble krigen med Sverige markert på mange av de viktige slagstedene i Østfold og Hedmark. Det ble oppført historiske spill og gjennomført rekonstruksjoner av slag. Ved siden av Moss står Spydeberg prestegård i en særstilling blant disse historiske stedene.

Det var der begivenhetene snudde i 1814, da kong Christian Frederik aksepterte et fredstilbud fra Carl Johan. Tilbudet gikk ut på at Carl Johan overraskende aksepterte at Norge fikk beholde Grunnloven, mot at Christian Frederik oppga den norske tronen til fordel for en union mellom Norge og Sverige under en konge. Det var denne utstrakte hånden fra Carl Johan som banet vei for freden i Moss.

Christian Frederiks aksept av fred på disse vilkårene har tradisjonelt vært oppfattet som et æreløst nederlag, og en oppgivelse av frihetskampen i strid med folkets ønsker. Under grunnlovsjubileet ble denne rettet av de fleste heller oppfattet som en fremtidsrettet og klok realpolitisk handling. Ved å oppgi sine egne posisjoner og ambisjoner til fordel for det høyere målet om å redde Grunnloven, viste Christian Frederik en moderasjon som ikke var karakteristisk for hans samtidige monarker.

Både Carl Johan og Christian Frederik viste tilbakeholdenhet da de begrenset krigen og heller søkte kompromiss og forhandlinger. Det skjedde under et betydelig press fra mer krigsvillige og ærekjære grupper på begge sider. Nettopp her ligger en lærdom som ble løftet frem med relevans langt utenfor 1814-historien: moderasjonens verdi og pris. Ved å søke et fredelig kompromiss la de grunnlaget for den lange nordiske fredsperioden som har fulgt siden. Dette er perspektiver som ikke er mindre aktuelle i en verden der krig og konflikter truer på nesten alle kontinenter.

Starten på den nordiske fredsperioden ble markert flere steder under grunnlovsjubileet. Et av dem var den felles svensk-norske

fredsmarkeringen ved Morokulien, på riksgrensen.

Markeringene av krigen og freden i 1814 var enda en understreking av det nordiske temaet i jubileumsfeiringen.

STORTINGET 200 ÅR. DEMOKRATI OG UNION.

Jubileumsårets avslutning handlet i enda høyere grad enn begynnelsen om demokratiets nære historie og fremtid. Det var også i denne delen av jubileumsåret Stortingets historie og plass i folkestyret for alvor ble et tema.

Som Kielfreden i januar, endte også Mossekonvensjonen i en grunnlov vedtatt av en norsk folkevalgt forsamling. En viktig konsekvens av freden i Moss var at Stortinget måtte kalles sammen for første gang i historien. Valgene til dette første ekstraordinære stortinget var første gang den stemmeberettigede delen av det norske folk gikk til valg etter de reglene som var fastsatt i Grunnloven. Resultatet var den andre norske grunnloven som ble vedtatt i 1814: Grunnloven av 4. november. Den bestemte en løs union med Sverige. Men den nye grunnloven styrket samtidig folkestyret på flere områder, ved at den begrenset kongemaktens innflytelse mer enn Grunnloven fra mai hadde gjort.

Storingsvalgene og det første Stortinget, som møttes i Kristiania 7. oktober 1814, er viktige milepæler i utviklingen av det norske folkestyret. Disse første stortingsrepresentantene holdt bokstavelig talt landets fremtid og skjebne i sine hender. Representantene møttes mot slutten av et dramatisk år, og kom fra alle deler av et land som var preget av patriotisk glød, kamplyst og sterke følelser. Samtidig stod de ansikt til ansikt med tunge politiske realiteter. Under disse forholdene vedtok Stortinget under stortingspresident Christies ledelse å etterleve fredsavtalen fra Moss. Det innebar at de først vedtok at Norge skulle gå i union med Sverige. Deretter vedtok Stortinget de nødvendige grunnlovsendringene, før de til slutt valgte Sveriges kong Carl XIII til norsk konge. Dermed var unionen mellom Norge og Sverige et faktum.

Førstearkivar i Stortinget Tanja Wahl forteller stortingsrepresentantene om historien til Grunnloven av 4. november 1814, i den gamle stortingssalen på Norsk Folkemuseum 7. oktober 2014. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

200-ÅRSDAGEN FOR STORTINGETS FØRSTE MØTE 7. OKTOBER

Det aller siste kapittelet i 1814-historien innebar enda et nytt steg i utviklingen av folkestyret og at Stortinget selv kunne feire sin 200-årsdag 7. oktober 2014. Dagen ble markert med et arrangement i den opprinnelige stortingssalen, som nå befinner seg på Norsk Folkemuseum. Også denne gangen var det aktuelle historiske dokumentet, novembergrunnloven, med på reisen tilbake til opprinnelsesstedet.

Storingspresidenten, medlemmer av Stortingets presidentskap og rundt 50 stortingsrepresentanter deltok på det offisielle arrangementet som innledet markeringene 7. oktober. I forlengelsen deltok over 100 ansatte i Stortingets administrasjon og parti-gruppene i feiringen, og stortingssalen med tilhørende jubileumsutstilling ble også åpnet for publikum. Direktør ved Norsk Folkemuseum, Olav Aaraas, historiker Bård Frydenlund, historiker ved folkemuseet Monica Mørch og førstearkivar på Stortinget, Tanja Wahl, bidro med foredrag under markeringene.

Bilde øverst: Den gamle stortings-salen på Norsk Folkemuseum var fylt av flere av landets stortingsrepresentanter under markeringen 7. oktober. Foran medlemmer av Stortingets presidentskap og Stortingets direktør. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

Bilde nederst: Stortingsrepresentanter inspiserte den historiske novembergrunnloven i lokalet hvor den ble vedtatt 4. november 1814. Fra venstre: Kristin Ørmen Johnsen, Sylvi Graham og Lise Christoffersen. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

TALE I DEN GAMLE STORTINGS- SALEN PÅ FOLKEMUSEET

Utdrag av stortingspresident Olemic Thommessens tale 7. oktober 2014.

7. OKTOBER

Kjære alle sammen,

(...)

I dag er det altså på dagen 200 år siden den viktigste nyskapningen i den norske grunnloven av 17. mai 1814 – Stortinget – begynte sin virksomhet.

Og det var ikke bagateller som ventet de første stortingsmennene høsten 1814. Det gjaldt å redde så mye som mulig av fruktene fra det norske opprøret mot Kielfreden og det internasjonale spillet om Norge.

(...)

Det som stod på spill var Europas frieste grunnlov. Men ikke bare det. Det handlet bokstavelig talt om liv og død. Om krig eller fred. Og om vilkårene for nasjonens videre utvikling.

Sterke krefter var i sving. Både i Norge og Sverige var det mange som var misfornøyde med den fredsavtalen som var inngått. De ville la ideer om nasjonal heder, krigens ære og offervilje få styre, som de hadde gjort så ofte.

Det var i dette klimaet lederne på begge sider måtte tre frem og ta ansvar.

(...)

Kanskje er dette når alt kommer til alt den viktigste lærdommen vi kan ta med oss i jubileumsåret.

Vi – særlig vi som lever i en parlamentarisk hverdag – tar hele tiden valg. Noen ganger krever det mer av oss å holde igjen, tenke oss om en ekstra gang og velge pragmatisme, heller enn å gi etter for press fra alle kanter. Eller de følelsene som måtte rive i oss.

Slik var det også på det første stortinget i 1814. Henvisningene til ære og heroisme var mange i 1814.

Men hvilke er de heroiske øyeblikk i en nasjons historie? De handler vi er stolte av, som vi gjerne identifiserer oss med og løfter frem ved de store nasjonale anledninger? Det er gjerne de store slag der ære måles i blodsutgyldelse. Fremtidens verdenssamfunn vil ha behov for andre forbilder, forbilder som kan vise klokskap, evne til pragmatisme og fremtidsrettede beslutninger.

Det dramatiske året 1814 endte med at nettopp de verdiene vant frem, takket være at ledere på begge sider klarte å heve blikket.

Den historiske stortingssesjonen som startet i dette rommet for 200 år siden var den avgjørende siste etappen på veien mot det fredelige og for Norge så heldige utfallet av «det utrolige året 1814».

Grunnlovsjubileets program i oktober og november stod naturlig i den parlamentariske historien og dagens og fremtidens demokratis tegn. For Stortingets egen del var et høydepunkt da resultatene av et større forskningsprosjekt

om Stortingets historie etter 1964 ble presentert. Det bragte flere interessante perspektiver på dagens parlamentariske situasjon og folkestyrets utfordringer i dag, med påfølgende debatter.

STORTINGETS HISTORIE 1964–2014

Forsknings- og bokprosjektet «Stortingets historie 1964–2014» var ett av Stortingets viktigste prosjekter ved grunnlovsjubileet

2014. Boken tar for seg sentrale utviklingstrekk ved Stortinget og det parlamentariske system fra 1964 og frem til 2014.

Ved Grunnlovens 150-årsjubileum i 1964 ble det utgitt et firebinds-verk om Stortingets historie 1814–1964. I februar 2011 besluttet Stortinget presidentskap at det til jubileet i 2014 skulle utarbeides et nytt bokverk som skulle dekke de siste femti år.

Bokprosjektet ble organisert som et uavhengig forskningsprosjekt i regi av Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen. Redaktører av

boken har vært professorene Knut Heidar og Hanne Marthe Narud, Universitetet i Oslo, og professor Tore Grønlie, Universitetet i Bergen. Narud deltok aktivt i utviklingen av prosjektet frem til sin død i 2012.

Et gjennomgående tema i boken er Stortingets påståtte avmakt i perioden etter 1964. Et hovedfunn i boken er at Stortingets makt snarere har vært økende – fra et lavmål i årene rett etter krigen til en

betydelig maktposisjon i dag, kanskje med et toppunkt i perioden med mindretallsregjeringer på 1990-tallet. Ved Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014 hadde Stortinget en sterkere posisjon enn da de første 150 år ble feiret i 1964.

Boken inneholder bidrag fra 18 etablerte forskere ved fem universiteter og andre forskningsinstitusjoner. Disse dekker en rekke felter som historie, statsvitenskap, jus og medievitenskap.

«Stortingets historie 1964–2014» innledes med en kronologisk orientert del der Tore Grønlie presenterer hovedtrekk ved Stortingets utvikling i perioden. Tre gjennomgående temaer her er betydningen av Stortingets økende kontrollvirksomhet, tverrpolitiske forlik og tendenser til maktintegrasjon mellom storting og regjering.

Boken har videre 18 tematiske kapitler som dekker forskjellige sider ved Stortingets virke: fra de konstitusjonelle rammer for Stortingets arbeid via internasjonalseringstendenser og spørsmålet om samenes plass i nasjonalforsamlingen, til stortingsrepresentantenes representativitet og medienes og aksjonisters påvirkning.

«Stortingets historie 1964–2014» er utgitt av Fagbokforlaget. Boken ble lansert i Gamle Festsal, Universitetet i Oslo 14. oktober 2014 og på Litteraturhuset i Bergen 27. oktober 2014.

Stortingspresident Olemic Thommesen får overrakt boken «Stortingets historie 1964–2014» i Gamle festsal 14. oktober 2014. Fra venstre redaktørene Tore Grønlie, professor ved UiB og Knut Heidar, professor ved UiO. Foto: Morten Brakestad/Stortinget

4. november var det 200 år siden Stortinget vedtok en revidert grunnlov og Norge gikk i union med Sverige. Dagen ble høytidelig minnet i stortingsmøtet samme dag, der stortingspresident Olemic Thommessen markerte det historiske grunnlovsvedtaket 4. november 1814 i sin åpningstale.

4. november ble videre aktualisert med et åpent seminar og debatt i lagtingssalen. Seminaret tok utgangspunkt i bokprosjektet «Stortingets historie 1964–2014». Tema var Stortingets posisjon i norsk politikk og utviklingstrekk ved det parlamentariske system.

Bilde øverst: Stortingspresident Olemic Thommessen dedikerte åpningstalen for stortingsmøtet 4. november til markeringen av 4. november-grunnloven og unionsinngåelsen med Sverige. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde midten til venstre: Tidligere statsminister Kåre Willoch og Stortingets fjerde vise-president Ingjerd Schou. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde midten til høyre: Seminar og debatt i lagtingssalen i anledning markeringen av 4. november-grunnloven. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

Bilde nederst: Barrat Dues musikk institutt fremførte vakker svensk-norsk musikk i vandrehallen i forkant av stortingsmøtet 4. november. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

TALE I STORTINGET VED MARKERING AV 4. NOVEMBER-GRUNNLOVEN

4. NOVEMBER

Utdrag av stortingspresident Olemic Thommessens tale i Stortinget ved markering av november-grunnloven, 4. november 2014.

Kjære medrepresentanter, ærede gjester,

I dag er det nøyaktig 200 år siden det første overordentlige Storting vedtok Grunnloven av 4. november 1814, for så senere samme dagen å velge Sveriges Carl XIII til norsk konge. Med dette vedtaket var det formelle grunnlaget for det nye, selvstendige Norge lagt. Arbeidet med å bygge den nye nasjonen kunne begynne.

(...)

Som folkevalgte representanter utfordres vi stadig sterkere i et samfunn som blir mer og mer komplekst, og i en verden som kommer tettere og tettere på. Det som før var «langt borte» er plutselig så veldig nær.

Dermed forandres ikke bare rammene for enkeltindividenes samfunnsdeltagelse, men også forutsetningene for hele vårt demokrati. Grensene for hva vi kan bestemme helt selv, på nasjonalt nivå, og hva vi må tilpasse omverdenen, flyttes. Vi er bundet av internasjonale konvensjoner på flere felt, som for eksempel menneskerettigheter, miljø og ressursforvaltning, og vi forpliktes av internasjonalt samarbeid på en rekke andre områder. Forholdet til EU er bare et av mange eksempler.

(...)

Sammen har vi oppnådd mye dette året. Vi har minnet om at Grunnloven er mer enn et aldrende symbol, og en samling vanskelige paragrafer. Grunnloven er et levende dokument juridisk, symbolsk og politisk. Den griper inn i innbyggernes liv. Den er vår mest genuine bærer av nasjonal identitet og kontinuitet. Nå i grunnlovsjubileets avsluttende fase må det være lov å oppsummere at feiringen har lyktes i å fjerne det historiske sløret som Grunnloven tradisjonelt har vært innhyllet i.

(...)

I denne salen samles det norske folkestyrets 169 fremste representanter. Ingen bærer et større ansvar for det norske demokratiet enn oss. Vi har folket i ryggen. Det forplikter oss, og det gir oss styrke.

Ved jubileumsårets utgang føler jeg meg sikker på at vi alle enes i ønsket om å bygge videre på det beste av hva vi har oppnådd. Et Norge der deltagelse og tillit har bygget velferd og fremgang. For jubileet er ikke slutten på fortellingen, men starten på det neste kapittelet i det norske folkestyrets historie – og der er vi alle deltagere.

Takk for oppmerksomheten.

4. november-grunnloven ble også markert i Riksdagen i Stockholm 21. oktober. Markeringene 21. oktober og i dagene rundt 4. november understreket den viktige svensk-norske dimensjonen i 1814-historien. Uten Carl Johans politiske initiativer fra 1812, ville ikke Norge fått noen grunnlov eller selvstendighet i 1814. Og uten hans vilje til moderasjon høsten 1814, ville unionstiden og den videre historien blitt mye mer turbulent.

Det aktualiserte også to andre temaer: Den felles svensk-norske historien og vår 200 år lange utvikling i gjensidig samspill, og spørsmålet om grensene for nasjonal selvbestemmelse og myndighetsoverføring til internasjonale organer. Kort sagt vårt lands plass i et internasjonalt samfunn. Dette er temaer som er, og fortsatt vil være, sentrale spørsmål i norsk politikk og i debattene om Grunnloven.

Et viktig kapittel i det norske folkestyrets historie er den eneste perioden Grunnloven har vært satt til side siden 1814: de fem årene med tysk okkupasjon under andre verdenskrig. I oktober 2014 var det 70 år siden frigjøringen av Norge begynte, med den russiske frigjøringen av Øst-Finnmark. Det åpnet for at frie norske myndigheter igjen kunne ta kontroll over deler av Norges territorium.

Det er en nyttig påminnelse om at heller ikke vårt folkestyre er usårlig, og at vi ikke lever avsondret fra verden rundt oss. Frigjøringen av Øst-Finnmark ble markert med flere arrangementer, i nærvær av kongehuset, medlemmer av regjeringen og representanter for Stortinget.

Stortingets siste jubileumsarrangement var tenningen av 19 julegraner på Eidsvoll's plass foran Stortinget 1. desember.

Bilde øverst: 19 juletrær, ett tre for hvert fylke i landet, ble tent på Eidsvoll's plass foran Stortinget 1. desember 2014. Foto: Cornelius Poppe/NTB scanpix

Bilde nederst: De fremmøtte ble servert gløgg og pepperkaker i Akersgata. Til høyre: Stortingets direktør Ida Børresen. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

19 JULETRÆR PÅ EIDSVOLL'S PLASS

Tanken bak tenningen av 19 juletrær foran Stortinget 1. desember var å samles i ro etter et langt og begivenhetsrikt år, og å lage et rolig sted som symbol på selve grunnlaget for det norske folkestyret slik det har blitt utviklet fra 1814: med ett juletre for hvert av de 19 fylkene og valgdistriktene som er bunnplanken i det norske representative demokratiet.

Programmet på Eidsvoll's plass inkluderte vakker korsang ved Sølvguttene og tale ved

stortingspresident Olemic Thommessen. Deretter ble publikum invitert med på åpningen av en utendørs fotoutstilling om Stortingets historie på Wessels plass, der det også ble mer sang ved Sølvguttene og servering av gløgg og pepperkaker. Stortinget inviterte i tillegg til åpne omvisninger i stortingsbygningen, som i anledning julen og grunnlovsjubileet var pyntet i samarbeid med designstudenter ved Kunsthøgskolen i Oslo.

TALE VED TENNINGEN AV LYSENE PÅ 19 JULETRÆR, EIDSVOLLS Plass

Utdrag av stortingspresident Olemic Thommessens tale.

(...)

I hele år har vi feiret det norske folkestyrets utvikling og modning gjennom de siste 200 årene. Vi har blitt minnet om felles historie, felles verdier og felles referanser som vi kanskje hadde glemt. Eller begynt å ta for gitt uten at vi tenker over dem i det daglige. Vi har også lært mye nytt.

(...)

Til sammen danner stortingsbygningen og de 19 juletrærne vi snart skal tenne en symbolsk enhet mot slutten av jubileumsåret 2014.

Vi samles foran stortingsbygningen midt i Oslo, og hele landet er representert både ute og inne.

Det er et godt bilde på det norske folkestyrets innerste vesen. Vårt demokrati hviler på hele det norske folks demokratiske deltagelse, fra lokalmiljøet til de store nasjonale spørsmålene. Helt siden Grunnloven ble laget i 1814 har selve skjelettet i Norges demokratiske legeme, det som holder det oppe, vært at alle delene av landet sender sine egne representanter hit.

Derfor tenner vi 19 julegraner her i dag. Et tre for hvert fylke, for hvert valgdistrikt. Hvert av disse trærne representerer en grunnsten i det norske folkestyret. Helheten de danner er det som binder oss sammen.

(...)

Når jubileet har skapt entusiasme over hele landet, tror jeg ikke det er så mye det skjøre og gulnede papiret som har satt folks følelser i sving. Jeg tror det har vært en samling om våre felles røtter, og om den historien som har formet fellesskapet vårt. Og fremfor alt tror jeg det har vært en feiring av de grunnleggende verdiene som til sammen er vår sikkerhet i hverdagen.

1. DESEMBER

Bilde øverst til venstre: Sølvgutene førte an med fakler til åpningen av fotoutstillingen i Akersgata. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

Bilde øverst til høyre: Stortingspresident Olemic Thommessen tester den utstilte sacco-sekken i trappehallen – en del av dekorasjonsutstillingen i stortingsbygningen som ble åpnet under Stortingets jubileumsarrangementer 1. desember. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

Bilde nederst: Stortinget inviterte til åpne omvisninger i stortingsbygningen. Foto: Sverre Chr. Jarild/Stortinget

GRUNNLOVEN I 2014

2014 var Grunnlovens år. Den ble feiret, revidert og språklig fornyet, den var på reise til sitt fødested på Eidsvoll og var i løpet av året omdreiningspunkt for utallige seminarer, forskningsprosjekter, taler, debatter og kulturelle arrangementer.

Grunnloven er levende, dagsaktuell og avgjørende for Norges identitet og utvikling som liberalt demokrati. Dens sterke symbolkraft er ubestridt. Vi møter den ved entusiastiske 17. mai-feiringer hvert eneste år, der Grunnloven er et uttrykk for selvstendighet, frihet og demokrati. Som symbol skaper Grunnloven tilhørighet og fellesskapsfølelse.

Men Grunnloven er mer enn et symbol. Et av hovedmålene i jubileumsåret var å gi flest mulig økt kunnskap om Grunnloven som et aktuelt, rettslig dokument og som et politisk styringsredskap. For Grunnloven påvirker oss i hverdagen. Den garanterer

noen grunnleggende rettigheter for enkeltmennesket, og den regulerer den politiske prosessen og forholdet mellom statsmaktene.

Henrik Wergeland beskrev Grunnloven som «det elastiske panser». Med det pekte han på et fremtredende trekk ved forfatningen, nemlig balansen mellom fasthet og fleksibilitet: Grunnlovens «panser» har vært fast nok til å fungere som et stabilt rammeverk for utviklingen av det norske samfunnet gjennom 200 år – og på samme tid fleksibel, eller elastisk, nok til å tilpasses store samfunnsendringer. Den er vanskelig å endre, men den kan endres.

GRUNNLOVSENDRINGENE VÅREN 2014

Forslag om grunnlovsendringer fremsettes i én valgperiode og vedtas i den neste. Det må altså være et valg imellom. Det har aldri vært så mange forslag til grunnlovsendringer som det var før stortingsperioden 2013–2017. Det er også et uttrykk for at Grunnloven er et levende verdidokument som engasjerer.

Grunnlovens funksjon som politisk redskap i vår egen tid ble aktualisert gjennom to store grunnlovsrevisjoner i mai 2014 – 200 år etter at Riksforsamlingen satt samlet på Eidsvoll.

De to reformene ble vedtatt med en ukes mellomrom.

Den første reformen var en fornyelse av grunnlovsspråket – samtidig som Grunnloven også ble vedtatt i en likestilt nynorsk versjon. Dette vedtok Stortinget 6. mai, og reformen gjør utvilsomt Grunnloven enklere å lese med dagens øyne.

Den andre reformen gjaldt en styrking av menneskerettighetenes stilling i Grunnloven. Det var flere ulike forslag oppe til debatt. Stortinget vedtok flere av dem enstemmig, og andre etter adskillig debatt. Blant dem som ble vedtatt var: retten til frie og hemmelige valg, respekt for den enkeltes for privatliv, foreningsfrihet, retten til utdanning og en bestemmelse om barns rettigheter. Menneskerettighetsparagrafene er samlet i et nytt kapittel i Grunnloven. Alt i alt ble Grunnloven utvidet fra 112 til 121 paragrafer.

Leder i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, Martin Kolberg (AP), på talerstolen i stortingssalen. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité behandlet grunnlovsendringene våren 2014. Foto: Per Tranøy/dn.no

Selv om Grunnloven på mange måter danner rammen for den måten vi lever livene våre på, har den for mange vært litt ukjent. Det er ikke så rart. I tider da den politiske prosessen fungerer godt og folks grunnleggende rettigheter ikke er truet, kan forutsetningene for det bli tatt for gitt.

Ikke bare ble de originale grunnlovsdokumentene fra 1814 vist frem og tatt med på tur i jubileumsåret. Under jubileet ble det satt i gang forskjellige aktiviteter for å rette oppmerksomheten mot Grunnloven. For å vise den frem som fysisk dokument ble det trykket opp og delt ut lommeutgaver og faksimiler av Grunnloven.

Bilde til venstre: Faksimile av Grunnloven av 17. mai 1814. Foto: Vidar M. Husby/ Stortingsarkivet

GRUNNLOVS-FAKSIMILER

I forbindelse med grunnlovsjubileet laget Stortinget to faksimiler av Grunnloven: For det første en faksimile i lommeformat med både original tekst og den oppdaterte grunnlovsteksten etter grunnlovsendringene i mai 2014 – da både på bokmål og nynorsk. Under andre verdenskrig bar kong Haakon VII Grunnloven i lommeformat på sitt bryst, som en stadig påminnelse om sin ed om å regjere landet i overenstemmelse med Grunnloven. I 2014 har vi igjen kunnet bære Grunnloven på innerlommen. Nå kan vi ta den frem og lese den ved lyst eller behov.

For det andre laget Stortinget en stor faksimile av Grunnloven av 17. mai 1814. Faksimilene ble sendt som gave til alle landets skoler, som en del av Stortingets jubileumspakke til skolene. I tillegg ble den delt ut ved enkelte andre anledninger, som ved stand på Arendalsuka, under besøket av landets ordførere i Oslo i mai, til lokale arrangører og til publikum som har henvendt seg til Stortingets administrasjon.

Barn og unge kunne sette seg inn i Grunnloven ved at skolebarn ble invitert til å lage en forside til Grunnloven, eller til å lage sin egen grunnlovstekst.

Lederne av de politiske ungdomspartiene ble utfordret til å bli med på en grunnlovskampanje – «Unge politiske stemmer om Grunnloven».

Formålet var både å løfte frem betydningen av ulike paragrafer i Grunnloven og – ikke minst – å stimulere til debatt om konstitusjonelle spørsmål. Gjennom kampanjen kunne ungdomspartiene også gi uttrykk for hva de ønsker å endre i Grunnloven.

Bilde til venstre: 9. september ble vinnertegningen i Stortingets tegnekonkurranse om å dekorere forsiden til Grunnloven, avduket i historisk sal i Stortinget. Jurymedlemmene i konkurransen deltok på avdukingen. F.v.: Stortingsarkivar Egil Borlaug, direktør ved Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Angela Goldin og Stortingets femte visepresident Line Henriette Hjemdal (juryleder). Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

UNGE POLITISKE STEMMER OM GRUNNLOVEN

I jubileumsåret inviterte Stortinget lederne av de politiske ungdomsorganisasjonene til å reflektere over Grunnloven. De ble utfordret til å si sin mening om hvilke grunnlovsbestemmelser de ønsket å bevare og hvilke de ville fjerne – samt hvilke tanker de gjør seg om Grunnlovens rolle i fremtidens norske demokrati.

Ungdomspartilederne svarte gjennom korte videoklipp, og ikke overraskende viste filmene at de var enige om en del og uenige

om mye. Blant temaene ungdomspolitikerne tok opp, var: ytringsfrihet, nasjonal suverenitet, retten til liv og eiendomsrett.

Filmene ble gjort tilgjengelig på grunnlovsjubileets nettsider og delt i sosiale medier.

Kampanjen ble avsluttet med en paneldebatt om Grunnloven mellom ungdomspartilederne under Arendalsuka i august 2014.

Bilder til høyre: I grunnlovskampanjen deltok blant annet Senterungdommen ved leder Erling Laugsand og AUF ved leder Eskil Pedersen med filmer om partienes meninger ulike paragrafer i Grunnloven. Foto: Skjermdump fra innsendte videoklipp

Kampanjen ble avsluttet med en paneldebatt mellom ungdomspartilederne i forbindelse med at grunnlovsjubileet og Grunnloven var tema under Arendalsuka i august 2014.

Samlet sett kan vi driste oss til å si at jubileet har løftet frem Grunnloven som et aktuelt og sentralt dokument også i vår egen tid. Allment er det i alle fall liten tvil om at Grunnloven og dens innhold er styrket i folks bevissthet i dag sammenliknet med

hvordan det var for noen år siden. Så blir oppgaven videre å skape et varig kunnskapsløft og en interesse for Grunnloven også i de år den kun feires én dag i mai.

GRUNNLOVSJUBILEET PÅ ARENDALSUKA 2014

Grunnlovsjubileet var et viktig tema under Arendalsuka 2014. Stortinget var initiativtaker og ansvarlig arrangør for en ungdomspartilederdebat om Grunnloven, som åpnet Arendalsuka mandag 11. august. I et uformelt og åpent ordskifte la ungdomspartilederne frem sine tanker om viktige overordnede verdier og samfunns-spørsmål. Miljø, personvern og demokratiets utfordringer var temaer som sto høyt på agendaen blant ungdomspartipolitikere.

Avslutningsarrangementet under Arendalsuka – arrangert i samarbeid med Norges forskningsråd – ble også viet til grunnlovsjubileet. Temaer til debatt var bl.a. politikkenes fødsel i Norge, Norges og Grunnlovens dilemmaer i spørsmål om menneskerettigheter og grunnlovsforskningens bidrag til disse temaene.

Grunnlovsjubileet ble også markert gjennom ulike foredrag og aktiviteter på grunnlovsjubileets stand hele uken.

Bilde over: Jonas Gahr Støre (AP) på grunnlovsjubileets stand med kommunikasjonsansvarlig for grunnlovsjubileet Hanne Hjelbak (til høyre). Foto: Stortinget

Bilde under: Grunnlovsjubileets stand i politisk gate. Foto: Harald Trollsås/Stortinget

Bilde øverst: Arendalsuka 2014 åpnet mandag 11. august med en ungdomspartilederdebat om Grunnloven, arrangert av Stortinget i samarbeid med Arendalsuka. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

Bilder til venstre: På grunnlovsjubileets stand kunne besøkende få prøve å være Wilhelm F. K. Christie i det kjente Eidsvollsmaleriet. Leder i Venstre Trine Skei Grande benyttet muligheten. Det gjorde også Andreas Krogh Stabell. Foto: Hanne Hjelbak/Stortinget

Bilde under til høyre: På standen delte vi bl.a. ut Grunnlover i lommeformat og brosjyrer om forsvaret av Grunnloven sommeren og høsten 1814. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

GRUNNLOVSFORSKNINGEN

Grunnlovsjubileet 2014 (GRUNNLOV) var Norges Forskningsråds satsing på forskning og kunnskap om Grunnlovens betydning for utviklingen av Norge som demokratisk stat. 40 millioner kroner ble satt av til forskningsprosjekter under dette programmet frem mot 2014.

Bilde til venstre: Fra «1814 på 24 timer» på Eidsvoll. Professor Ola Mestad forklarer de lange linjene i historien. Her i samtale med programleder i NRK Rebecca Nedregotten Strand. Lokale skuespillere som eidsvollsmenn i bakgrunnen. Foto: Grete Bro Thuestad/Eidsvoll 1814

Bilde til høyre: Forskningsrådets direktør Arvid Hallén under forskningsrådets store konferanse i Operaen 10. januar 2014. Foto: Therese Farstad

Målet for satsingen var å bidra til å belyse viktige problemstillinger knyttet til konstitusjonen og folkestyret historisk, i dag og fremover. Professor Ola Mestad ved Universitetet i Oslo ledet forskningskomiteen som hadde det faglige ansvaret for programmet.

Forskningsplanen ble presentert i juni 2010 og tildelingen foretatt samme høst. Det ble bevilget midler til åtte forskningsprosjekter, som studerte et vidt spekter av temaer. Felles for dem var at de på ulike måter belyste et eller flere av de tre overordnede temaene i programmet:

- Hva skjedde egentlig i 1814?
- Hva er de lange linjene gjennom 200 år med Grunnloven?
- Hva er demokratiets viktigste utfordringer og dilemmaer i dag og i tiden som kommer?

Flere av prosjektene var tverrfaglige, og involverte både jurister, historikere, statsvitere og andre fagdisipliner. Mange av dem sammenlignet den norske grunnlovshistorien med Norden for øvrig eller andre land.

Ved siden av den forskningen som ble finansiert gjennom Forskningsrådets program, ble det utført og publisert mye god og interessant forskning i en lang rekke forskningsmiljøer, og av enkeltforskere, over hele landet.

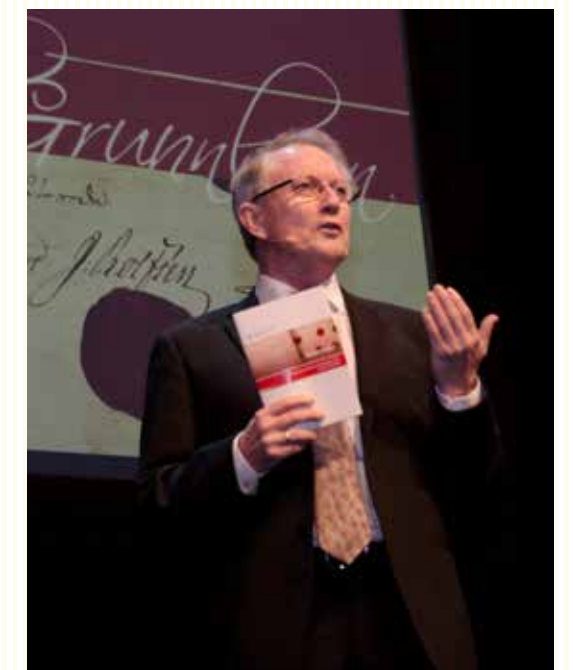
Det var en viktig side ved forskningssatsingen at ferdige resultater skulle foreligge så tidlig som mulig, og helst før jubileet. Formålet var at funnene fra forskningen skulle bli en viktig del av grunnlaget for jubileet. Det var en av grunnene til at viktige forskningsfunn ble presentert allerede under en stor konferanse i Operaen 10. januar 2014. Funnene fra forskningen ble en viktig del av mange jubileumsaktiviteter. Den brede og vellykkede forskningssatsingen tilførte kunnskapsformidlingen under

jubileet viktige perspektiver, og bidro til interessante og aktuelle diskusjoner.

Forskningsfunn ble formidlet for et bredere publikum gjennom foredrag, artikler og medieoppslag gjennom hele året. Mange av de involverte forskerne var svært aktive som formidlere, både i radio og fjernsyn og på lokale arrangementer i inn- og utland. Forskningsforedragene på Eidsvoll var et høydepunkt i formidlingsarbeidet. I prosjektet «1814 på 24 timer» møttes rundt 50 av landets fremste forskere til norgeshistoriens lengste forskningsmaraton i Rikssalen i Eidsvollsbygningen og holdt foredrag for publikum i ett døgn i strekk fra 9.–10. mai. Foredragene ble direktesendt på NRK2 og skapte med dette noe helt nytt innenfor sakte TV-sjangeren. Norges Forskningsråd, Eidsvoll 1814 og NRK samarbeidet om prosjektet.

Det er registrert over 30 bokutgivelser og artikler fra de ulike forskningsprosjektene som fikk støtte gjennom Forskningsrådets program.

I tillegg er det registrert enda flere bøker, artikler, spesialnumre av tidsskrifter og internettpublikasjoner som ikke fikk støtte gjennom grunnlovsjubileumsprogrammet.

STORTINGETS JUBILEUMSUTSTILLING

Det var naturlig at Stortingets formidlingsvirksomhet i 2014 tok utgangspunkt i de viktige dokumentene som utgjør kjernen i 1814-verket. Det ble gjort ved å tilby publikum en mulighet til å se originaldokumentene i Stortingets utstilling «Skjebneåret 1814. Fire dokumenter som formet Norge». Tre av dokumentene ble også tatt med tilbake til sine tilblivelsessteder på de historiske merkedatoene.

Stortingsarkivet har tre av de historiske dokumentene som la grunnlaget for Norges frihet og det demokratiske gjennombruddet i 1814 i sin samling. I anledning grunnlovsjubileet ble det også laget en tro kopi av det fjerde: Kieltraktaten.

Stortingets første visepresident Marit Nybakk under åpningen av Stortingets jubileumsutstilling i historisk sal 7. januar 2014. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

TRO KOPI AV KIELTRAKTATEN

Stortingets jubileumsutstilling bestod av originale dokumenter fra Stortingets arkiver, med unntak av ett dokument: Kieltraktaten av 14. januar. Fredsavtalen i Kiel var en traktat mellom den svenske og den danske kongen, og til tross for at traktaten fikk så stor betydning for

begivenhetene i Norge i 1814, har det aldri eksistert et norsk eksemplar. Til jubileumsåret bestilte Stortinget en tro kopi av det danske eksemplaret. Den praktfulle kopien utgjorde det første hoveddokumentet i Stortingets jubileumsutstilling.

Bilde til venstre: Stortingets jubileumsutstilling «Skjebneåret 1814. Fire dokumenter som formet Norge» i historisk sal. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde til høyre: Stortingets kopi av Kieltraktaten av 14. januar 1814, utstilt i historisk sal. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

GRUNNLOVEN I MONTER

7. januar 2014 åpnet Stortingets jubileumsutstilling «Skjebneåret 1814. Fire dokumenter som formet Norge». Foruten jubilarer, Grunnloven av 17. mai, omfattet utstillingen Kieltraktaten av 14. januar, Mossekonvensjonen av 14. august og den reviderte norske Grunnloven av 4. november – de fire mest sentrale dokumentene fra 1814. Disse fire dokumentene er viktige dokumenter i norsk historie, og de representerer milepæler og vendepunkter i 1814. I utstillingen ble de satt inn i en grundig historisk fremstilling.

Hovedpersonen i utstillingen var uten tvil Grunnloven av 17. mai 1814. Det er ikke ofte det unike og skjøre dokumentet vises frem. Utstillingen var første gang 17. mai-grunnloven ble tatt ut av stortingsarkivets hvelv på 25 år. Stortingspresident Olemic Thommessen fikk det ærefulle oppdraget å legge dokumentet i utstillingen 1. april, sammen med stortingsarkivar Egil Borlaug.

I løpet av jubileumsåret fikk et stort antall besøkende anledning til å se Grunnloven på omvisninger, og Stortinget åpnet ved flere anledninger dørene for å slippe flere interesserte inn. Det var stor interesse for å se jubilarer.

Bilde under: Stortingsarkivar Egil Borlaug og sikkerhetsansvarlig Tor-Helge Verpeide bærer Grunnloven av 17. mai 1814 inn i Eidsvollsbbygningen 17. mai 2014. Bak førstearkivar Tanja Wahl. Foto: Terje Heiestad/Stortinget

Bilde øverst: Stortingsarkivar Egil Borlaug bærer Grunnloven med varsomme hender, og med hansker, fra arkivet til historisk sal 1. april. VGs journalist og kamerakvinne får følge med. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde under til venstre: Omslaget åpnes, og stortingspresident Olemic Thommessen må på med hansker. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde under til høyre: Stortingspresident Olemic Thommessen studerer Grunnloven av 17. mai 1814 i sitt nye monter i historisk sal. Stortingsarkivar Egil Borlaug assisterer. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

ORIGINALE 1814-DOKUMENTER PÅ TUR

De tre originale hoveddokumentene i utstillingen ble i jubileumsåret tatt med på tur tilbake til sine tilblivelsessteder for første gang på 200 år. Det skapte oppmerksomhet om disse viktige dokumentene, og bidro til å spre kunnskap om dem.

Størst stas var det da stortingspresidenten eskorterte Grunnloven av 17. mai tilbake til Eidsvoll på nasjonaldagen. Med politisk eskorte ankom presidenten og Grunnloven til stor jubel fra de mange tilreisende. Tohundreåringen var tilbake på fødestedet, og lå utstilt i Eidsvollsbbygningen slik at publikum kunne se den. Grunnlovens besøk på Eidsvoll kastet glans over arrangementet og var det konkrete uttrykket for hva vi feiret.

Mossekonvensjonen tok turen til Moss under arrangementet 14. august. Mens 200 år med nordisk fred ble feiret, lå originaldokumentet utstilt i Konventionsgaarden på dagen 200 år etter at fredsavtalen mellom Norge og Sverige ble inngått.

Det siste av de viktige dokumentene fra året 1814, og kanskje det minst kjente, var den reviderte norske Grunnloven av 4. november. Den lå utstilt i den gamle stortingssalen på Norsk Folkemuseum da Stortinget den 7. oktober feiret forsvaret av Grunnloven høsten 1814 og Stortingets egen 200-årsdag. Selv om stortingssalen har vært flyttet siden 1814, betød besøket på Bygdøy at også det siste av originaldokumentene i stortingsarkivets samling var tilbake på tilblivelsesstedet under jubileet.

BARN OG UNGE

Barn og unge er bærere av fremtidens norske demokrati. Et av Stortingets hovedmål for jubileumsåret var at grunnlovsjubileet skulle inspirere til engasjement og refleksjon i skolene. Formidling og tiltak overfor skoler, barn og unge har derfor stått sentralt i jubileumsåret. Det har vært mange prosjekter og aktiviteter for barn og unge gjennom hele 2014. Grunnlovsjubileet har bidratt til et kunnskapsløft om Norges historie og Grunnloven i skolene.

Bilde til venstre: Markering av grunnlovsjubileet på Kviteseid bygdetun 15. juni 2014. Foto: Jan Lien Sørkås

Bilde øverst til høyre: Stortinget delte ut barneboken «Mina og løven» til alle landets grunnskoler i anledning grunnlovsjubileet. Skolene fikk også et brev med tips og ideer til bruk av boken i undervisningen. Foto: Stortinget

Bilde nederst til høyre: Skjermdump av nettstedet www.minstemme.no

STORTINGETS SKOLESATSING

Skolene var Stortingets viktigste kanal for å komme i kontakt med barn og unge. Ved starten av jubileumsåret sendte Stortinget en jubileumsgave til alle landets grunnskoler (1.–10. trinn), for å inspirere til engasjement og refleksjon blant barn og unge.

Alle skolebibliotekene mottok en stor praktfaksimile av Grunnloven og et klassesett av barneboken «Mina og Løven», som gir en spennende introduksjon til Stortinget og demokratiet. Alle førsteklassinger fikk hvert sitt eksemplar av boken. Samtidig mottok skolene et brev med noen ideer om hvordan boken kunne brukes. Skolene ble videre invitert til å ta i bruk Stortingets plakattstilling «1814. Det utrolige året» og til å delta i Stortingets konkurranser i anledning grunnlovsjubileet.

I alle henvendelser til skolene ble lærerne spesielt oppfordret til å ta i bruk nettstedet www.minstemme.no.

MIN STEMME

Stortinget har i jubileumsåret samarbeidet med nettstedet minstemme.no, utviklet av Senter for IKT i utdanningen på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Minstemme.no er et nettsted for læring om demokrati og deltakelse for barn og unge, fra barnehagealder til elever i videregående skole. Ressursene er organisert etter barnehagens rammeplan og skolens læreplan og kompetansemål.

Nettstedets hovedformål har vært å tilby faglige ressurser og oppgaver til bruk i barnehage og skole i forbindelse med stemmerettsjubileet i 2013 og grunnlovsjubileet i 2014. Innholdet er presentert på en lettforståelig måte i både tekst, foto, video, digitale bildefortellinger, tegneserier, quiz, oppgaver og konkurranser om flere ulike temaer. Nettstedet har også vært en plattform for

diskusjon og deltakelse i løpet av de to jubileene, med tilrettelegging for debatter og nettmøter. Minstemme.no har fått god oppslutning og undersøkelser viser at brukerne er svært fornøyd med nettstedet.

KLASSENS GRUNNLOV

Høsten 2013 utlyste Stortinget konkurransen «Klassens grunnlov», som oppfordret landets ungdomsskoleklasser til å skrive sin egen grunnlov. Målet var å engasjere landets klasser på ungdomstrinnet i spørsmål knyttet til Grunnlovens utforming og innhold. Elevene ble bedt om å beskrive hvordan Grunnloven ville sett ut hvis de fikk bestemme. Hva er det viktig å ha med? Hvordan vil vi ha det her hos oss? Konkurransen pågikk til 28. mars 2014, og mange forslag til ny grunnlov kom inn.

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité var jury for konkurransen.

Vinnerne ble en gruppe elever fra Frosta ungdomsskole i Nord-Trøndelag. Elevene vant en todagers tur til Oslo med hele klassen i dagene 14.–15. mai 2014. Oppholdet omfattet to dager med besøk på Stortinget – inkludert deltakelse på Stortingets jubileumsmøte 15. mai – og tur til Eidsvoll i historiske omgivelser.

Bilde til venstre: F.v.: Ingvild Vang, Maja Aakerholm Reitan og Martin Kvarme Faanes fra 9. klasse ved Frosta skole, sammen med konferansier Herborg Kråkevik under Stortingets folkefest på Eidsvolls plass 15. mai 2014. Klassen vant Stortingets konkurranse for ungdomsskoleelever om å lage en ny grunnlov. Foto: Bjørn Hytjanstorp

STORTINGETS TEGNEKONKURRANSE

I anledning grunnlovsjubileet inviterte Stortinget alle elever i 1.–4. klasse over hele landet til å tegne en forside til Grunnloven. Elever og lærere bestemte sammen hvilke bidrag som skulle sendes inn til konkurransen fra sin skole, maksimalt fem tegninger. Det var i seg selv en øvelse i representativitet. Hele 1 360 tegninger kom inn til konkurransen. 75 av tegningene ble stilt ut i historisk sal i Stortinget fra juni og ut jubileumsåret. Konkurransesinneren, Elvin Rama Berg-Appadhoo fra Hauglia skole, fikk tegningen sin stilt ut i eget monter og fikk ta med hele klassen til avdukingen på Stortinget.

Bilde nederst til høyre: Vinnertegningen i Stortingets tegnekonkurranse om å dekorere forsiden til Grunnloven, tegnet av Elvin Rama Berg-Appadhoo fra 3. klasse ved Hauglia skole. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

I tillegg til satsingen overfor skolene gjennom minstemme.no og Stortingets egne aktiviteter, er det blitt arrangert en rekke lokale jubileumsarrangementer for barn og unge landet rundt. Det er registrert over 100 arrangementer spesifikt for barn og unge bare på grunnlovsjubileets nettsider – og trolig blitt holdt mange flere.

STORTINGETS UNGDOMSPARLAMENT

I perioden 9.–11. april gjennomførte Stortinget en av de største skolesatsingene i anledning grunnlovsjubileet: Stortingets ungdomsparlament, med to dager på Stortinget og én dag i historiske omgivelser på Eidsvoll. Elever i videregående skole var valgt ut til å være med på arrangementet etter å ha deltatt i en essaykonkurranse der oppgaven lød: «Grunnloven + menneskerettighetene = sant?». Bakgrunnen for oppgaven var arbeidet som pågikk med grunnlovsfesting av menneskerettigheter våren 2014.

Ungdommene fikk høre foredrag om Stortingets arbeid med grunnlovsendringer og om Menneskerettighetsutvalgets arbeid, og ble selv invitert til å diskutere problemstillinger knyttet til det å eventuelt innlemme flere menneskerettigheter i Grunnloven. Fem komiteer arbeidet med å utforme erklæringer om fem forskjellige grunnlovsforslag, som ble presentert for stortingspresidenten i Rikssalen i Eidsvollsbygningen. Erklæringene ble stilt ut i Demokratisenteret for unge på Eidsvoll resten av jubileumsåret.

Bilde over til venstre: Stortingspresident Olemic Thomassen med 3. klasse fra Hauglia skole under avduking av tegningene i historisk sal 9. september. Konkurransesinneren Elvin Rama Berg-Appadhoo foran i grønt. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde over til høyre: Tegninger utstilt i historisk sal. Foto: John Greiner Olsen/Stortinget

Bilde under: Stortingspresident Olemic Thomassen sammen med elevene som deltok på Stortingets ungdomsparlament 9.–11. april 2014. Her utenfor Eidsvollsbygningen 11. april. Foto: Tonje Karenina Pettersen/Stortinget

NETTSIDE OG VERKTØY

Grunnlovsjubileets nettside www.grunnloven200.no ble lansert 15. mai 2013, og har vært Stortingets viktigste kanal i jubileumsåret.

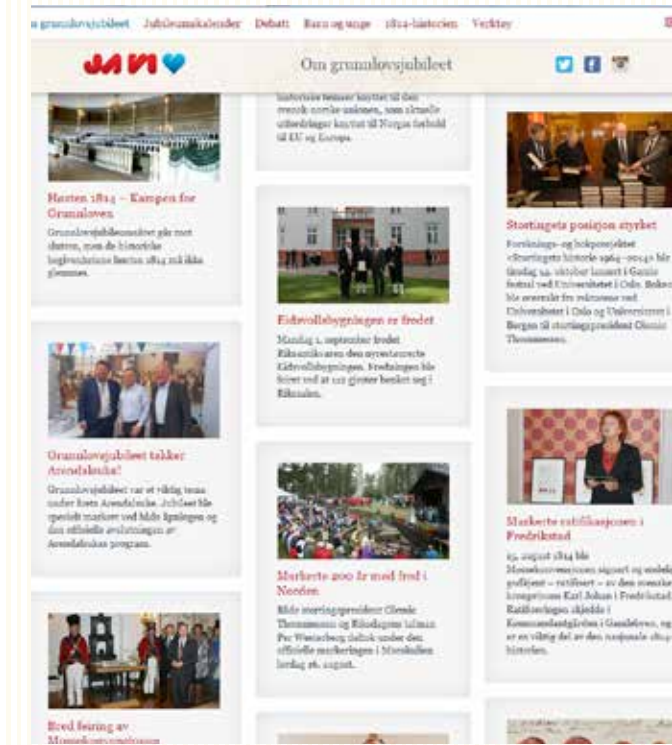
Bilde til venstre: Grunnlovsjubileet 2014 nådde bredt ut i alle digitale plattformer. Nettsiden www.grunnloven200.no ble utviklet med responsivt design tilpasset visning på mobil og nettbrett. Foto: Skjermdump/collage, www.grunnloven200.no

Bilde øverst til høyre: Skjermdump fra www.grunnloven200.no.

Her har interesserte kunnet finne aktuelt stoff – både nyhetssaker og historiske artikler, omtale av aktiviteter og prosjekter, forskning, konkurranser og debatter. Ikke minst har nettsiden tilbudt nyttige ressurser og verktøy for lokale arrangører, skoler og andre interesserte.

Nettsiden har inneholdt alt fra forslag til 17. mai-taler, oversikt over foredragsholdere, pedagogisk materiell og konkurranser for skolene – i tillegg til verktøy som profilprogrammet, plakattutstillingen, presentasjoner/standardforedrag med veiledninger og annet materiell.

Grunnlovsjubileets nettside blir ikke lenger oppdatert, men er fortsatt tilgjengelig som ressurs.

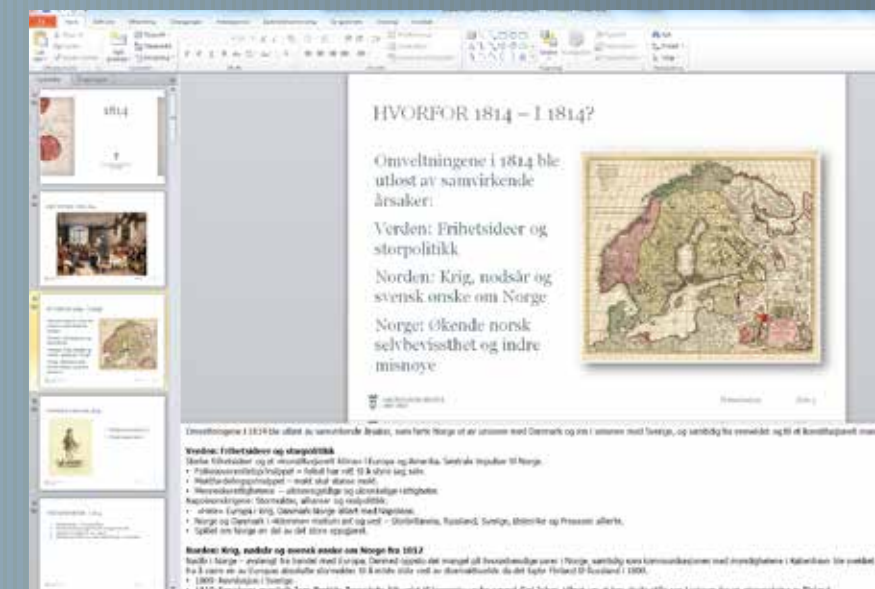

Bilde under: Powerpoint-presentasjonene inkluderte kulepunkter med en rekke fakta og sentral informasjon, samt tilhørende veiledninger. Foto: Skjermdump av presentasjonen «1814».

HISTORISKE PRESENTASJONER

Stortinget utviklet to powerpoint-presentasjoner med forslag til talepunkter til bruk ved arrangementer og foredrag. Presentasjonene kunne lastes ned fra jubileets nettside, og inkluderte også veiledninger med utfyllende informasjon til foredragsholder.

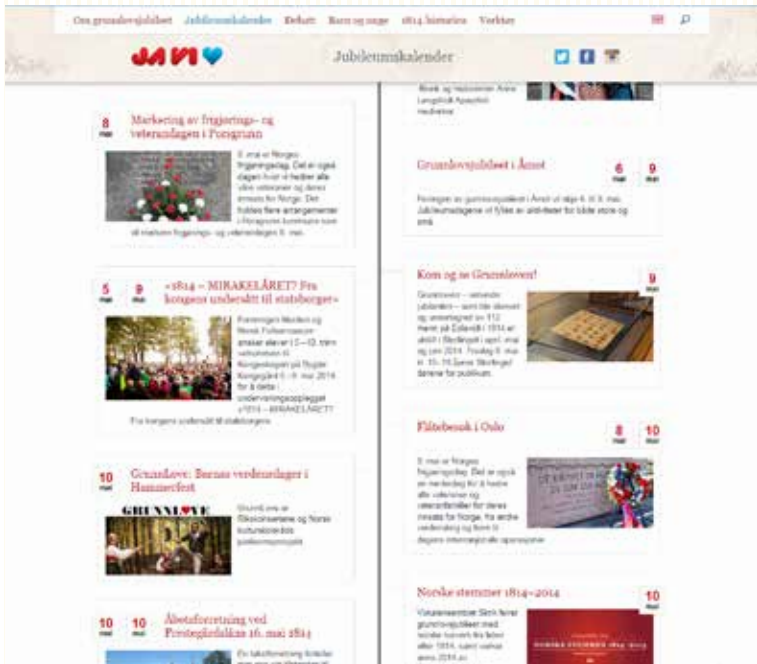
Presentasjonen «1814» omhandlet sentrale begivenhetene i 1814. Presentasjonen fikk på en lettfattelig måte vist hvordan Norge kunne få sin egen grunnlov i 1814, og hvorfor dette har hatt så stor betydning i norsk historie.

Presentasjonen «Folkestyrets utvikling 1814–2014» hadde 1814 som startpunkt for det norske demokratiet, og viste hvordan folkestyret gradvis er blitt utviklet gjennom 200 år til slik vi kjenner det i dag. Sentrale temaer var det lokale folkestyret, parlamentarismen, allmenn stemmerett – og en problematisering av de demokratiske utfordringene vi står overfor i dag.

DEN DIGITALE ARRANGEMENTS- KALENDEREN

Jubileets nettside har vært portalen til arrangementer og aktiviteter i jubileumsåret, gjennom en digital arrangementskalender som er blitt oppdatert fortløpende. Her har alle arrangører selv kunnet registrere sine arrangementer og aktiviteter i jubileumsåret, gjennom utfylling av et enkelt skjema. Publikum kunne søke i arrangementene i kalenderen etter både geografiske kriterier, dato og tema/kategori.

SOSIALE MEDIER

Grunnlovsjubileet har gjennom hele jubileumsåret vært aktivt i sosiale medier. Grunnlovssekretariatet opprettet egne kontoer for grunnlovsjubileet både på Facebook, Instagram og Twitter i januar 2014.

På grunnlovsjubileets kontoer i sosiale medier har grunnlovssekretariatet delt aktuelle nyheter, artikler, konkurranser, debatter, informasjon om kommende arrangementer og bilder og film fra aktiviteter gjennom jubileumsåret.

Det ble integrert en egen sosiale medier-side på jubileets nettside, der jubileumsrelaterte innlegg/bilder fra Twitter og Instagram har blitt hentet inn basert på emneknagger/hashtags. På denne måten har alle som ønsker det kunnet dele sine bilder fra jubileumsaktiviteter man deltar på. De mange innleggene som har kommet inn til siden er enda en viktig dokumentasjon på det enestående engasjementet landet rundt gjennom hele jubileumsåret.

Bilde øverst: Skjermdump av den digitale arrangementskalenderen på www.grunnloven200.no.

Bilde til venstre: Skjermdump av grunnlovsjubileets konto på Instagram.

PLAKATUTSTILLINGEN «1814. DET UTROLIGE ÅRET»

Plakatutstillingen «1814. Det utrolige året» med tilhørende brosjyre ble produsert av Stortinget. Teksten var skrevet av historieprofessor Øystein Sørensen i anledning grunnlovsjubileet. Formålet med utstillingen var å gi en kortfattet og oversiktlig fremstilling av det begivenhetsrike året 1814. Utstillingen bestod av 15 plakater som ble tilbudt i tre forskjellige formater, som arrangørene enkelt kunne skrive ut eller trykke opp lokalt. Det fulgte med en flott katalog til utstillingen, som også kunne lastes ned og produseres lokalt.

Utstillingen var særlig beregnet på barn og unge, men også utenriksstasjonene verden rundt. Den ble gjort tilgjengelig på jubileets nettsider til fri benyttelse for alle, for enkel nedlastning til print/trykk lokalt. Plakater og brosjyrer ble utarbeidet på bokmål, nynorsk, engelsk, fransk og tysk. Utstillingen har blitt svært mye brukt i jubileumsåret både i inn- og utland, og har hengt på vegger i bibliotek og klasserom på skoler landet rundt. Mange ambassader oversatte plakatutstillingen selv og brukte den videre lokalt.

Bilde øverst: Plakatutstillingen «1814. Det utrolige året» utstilt i sommerutstillingen på Lier Bygdetun. Utstillingen ble produsert av Lier Bygdetun i samarbeid med Lier Historielag og kommunen ved Kultur og fritid, og var Lier kommunes hovedmarkering i anledning grunnlovsjubileet. Her fra åpningsdagen 15. juni 2014. Foto: Gunn Kjæraas/Lier kommune

Bilde nederst: Plakatutstillingen «1814. Det utrolige året» utstilt i Kina. Foto: Utenriksdepartementet

JUBILEUMSPROFILEN

Et av de viktigste verktøyene Stortinget bidro med i jubileumsåret var en attraktiv jubileumsprofil. Profilen bidro til å knytte feiringen sammen i et relevant og tydelig visuelt uttrykk som alle kunne gjøre til sitt eget.

Bilde til venstre: Grunnlovsjubileets profil på Eidsvoll Verk togstasjon. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

Bilde under til venstre: Jubileumsprofilen på banner i Markensgate i Kristiansand. Foto: Ragna Marie Henden

Bilde under til høyre: Tidligere stortingspresident Dag Terje Andersen og Dennis Kristoffer Hoel fra klasse 2STB ved Eidsvoll videregående skole under lanseringen av den visuelle profilen for grunnlovsjubileet i januar 2013. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

Målet med jubileumsprofilen var at logo og øvrige visuelle elementer skulle danne en positiv og tydelig ramme for jubileumsaktivitetene. Det var spesielt viktig for jubileet å ha et perspektiv som også pekte ut over frihetsverket i 1814 og som spesielt inviterte barn og unge til å engasjere seg. Jubileumsprofilen ble utviklet i samarbeid med Creuna, med utgangspunkt i målet om at jubileet skulle være folkelig, åpent og inkluderende. Den skulle gi rom for mangfold, refleksjon, kritikk og debatt. Selve symbolet fikk et ungdommelig og fremtidsrettet uttrykk, med assosiasjoner til nasjonalsangens «Ja, vi elsker» og det norske flagget, mens navntrekket under fikk en mer formell utforming som i større grad gir assosiasjoner til tradisjon og høytid. Det ble også utviklet en egen versjon av logoen til bruk i offisielle sammenhenger. Jubileumslogoen har vært tilgjengelig på bokmål, nynorsk, engelsk og nord-samisk.

Alle profilelementer og maler var tilgjengelig for digital nedlastning på jubileets nettside. Jubileumsprofilen er

blitt stilt til disposisjon for ikke-kommersiell bruk i både inn- og utland, og har blitt forvaltet av Stortingets administrasjon ut fra en standardavtale med retningslinjer for brukerne – i praksis et enkelt søknadsskjema på nettsiden. Profilprogrammet har gjennom nettsiden vært enkelt å ta i bruk for alle arrangører, og med mulighet for egne tilpasninger mht. tekst/bilder.

Stortinget bekostet ikke arrangørers bruk av profilen – arrangører har selv stått for produksjon lokalt. Det viste seg raskt at målsetningen om at profilen skulle danne en positiv og tydelig ramme for jubileumsaktivitetene over hele landet, ble en realitet. Jubileumsprofilen har blitt brukt på utallige arrangementer over hele landet, både kommuner, skoler, organisasjoner og lag tok den i bruk.

I løpet av 2014 var det i underkant av 800 godkjente lisenstakere av profilen. Tallet på aktive brukere av profilen er imidlertid mye høyere. Svært mange av lisenstakerne er fylkeskommuner/kommuner/andre regionale aktører som har fått godkjenning til å distribuere profilen videre lokalt.

JUBILEUMSSANGEN

Skoler, musikkorps og sanglag er bærere av den unike 17. mai-tradisjonen i Norge. Et av ønskene for grunnlovsjubileet var å gjennomføre en bred og inkluderende folkefest.

I tråd med dette inviterte Stortinget komponister og tekstforfattere til en åpen konkurranse om å skrive en sang i marsjtakt i anledning grunnlovsjubileet.

Bilde til venstre:
Tekstforfatter
Grethe Skottene og
komponist Carl-Andreas Næss på
Hafslund Hoved-
gård. Foto: Terje
Sten Johansen/
Studio S

Bilde under til
venstre: 150 elever
fra Ruseløkka
skole fremførte
jubileumssangen
«Det går et festtog
gjennom landet»
på Løvebakken
i forbindelse
med Stortingets
jubileumsarran-
gementer 15. mai
2014. Foto: Hanne
Hjelbak/Stortinget

Bilde under til
høyre: Sarpsborg
kammerkor sang
jubileumssangen
i vandrehallen i
Stortinget i forkant
av jubileumsmøtet
15. mai 2014. Foto:
Erlend Aas/NTB
scanpix/Stortinget

Jubileumssangen skulle være en gave til det frivillige sang- og musikklivet og gjøres tilgjengelig for alle. Konkurransen ble utlyst i mai 2012, og vinneren kåret 15. mai 2013. 49 komposisjoner ble vurdert av juryen. Stortinget samarbeidet med Norges Musikkorps Forbund, Norges Korforbund, Norsk Komponistforening og NOPA (Norsk forening for komponister og tekstforfattere) om utvikling og gjennomføring av prosjektet.

Grethe Skottene og Carl-Andreas Næss fra Sarpsborg ble kåret til vinnere av Stortingets sangkonkurranse, med sangen «Det går et festtog gjennom landet». I juryens begrunnelse het det at sangen formidler vår 17. mai-feiring på en god måte, er i pakt med tradisjonen og har en tekst som formidler viktige verdier og historisk forankring ved grunnlovsjubileet i 2014.

Jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet» er blitt gjort tilgjengelig for alle korps og kor til grunnlovsjubileet. Norsk Noteservice AS har vært ansvarlig for distribusjon av sangen. Kulturskolene og nettstedet www.minstemme.no har stilt

sangen til disposisjon for alle skoler under grunnlovsjubileet.

Sangen har engasjert bredt landet rundt og er blitt tatt i bruk av svært mange kor, korps, skoler og amatørmusikere gjennom jubileumsåret – spesielt på grunnlovsdagen 17. mai 2014. Sangen har inspirert til musikalsk kreativitet og er blitt spilt inn og fremført på en rekke ulike måter – blant annet gjennom NRK og Norge Rundt sin utfordring til det norske folk om å delta i musikkdugnad, der folket ble bedt om å sende inn sin versjon av jubileumssangen. Prosjektet kulminerte i allsang fra hele landet i NRKs TV-sending 17. mai 2014.

FOLKETS JUBILEUM

Grunnlovsjubileet hadde et ambisiøst mål om å være folkets jubileum. Et jubileum som skulle feires over hel landet. Og slik ble det.

Folkefester, debatter og kulturopplevelser ble arrangert og gledet folk fra sør til nord. Historien om Norges grunnlov skapte ikke bare tidenes 17. mai-fester over hele landet – det skapte også et fantastisk engasjement gjennom hele året. Stortingets presidentskap og representanter var på utallige reiser og ble tatt i mot på mange fantastiske arrangementer fra sør til nord. Men det viktigste av alt var likevel det store lokale initiativet der folket sto i sentrum – og ikke minst barn og unge. Vi ba kommunene om å sende inn bilder fra sine arrangementer og tilstelninger som hadde funnet sted, og responsen lot ikke vente på seg. På de neste sidene presenteres et lite utvalg av mange jubileumsøyeblikk og glimt fra jubileumsåret landet rundt.

Tusen takk til alle de frivillige og engasjerte aktørene over hele landet. Det har virkelig vært et fantastisk jubileumsår!

Bilde til venstre: Barneombud Anne Lindboe reiste rundt med «Barneombussen» til en rekke skoler landet rundt gjennom jubileumsåret 2014, for å gi elevene en innføring i barn og unges rettigheter. Foto: Barneombudet

Bilde til venstre: Norsk Folkemuseums gjenskaping av kong Christian Frederik sin abdikasjon med vandreteater på Bygdø Kongsgård 10. oktober 2014, på 200-årsdagen for abdikasjonen. Foto: Haakon Michael Harriss/Norsk Folkemuseum

Bilde nederst til høyre: Rikskonsertene og Norsk kulturskoleråds prosjekt GrunnLove – her fra Barnas verdensdager-arrangement og GrunnLove-konsert på Grønland i Oslo 1. november 2014. Foto: Lars Opstad/Rikskonsertene

1. Tirsdag 20. mai 2014 var det 200 år siden eidsvollsmennene dannet en broderkjede og sverget eden «Enig og tro til Døvre faller». Nittedal kommune gikk sammen i broderkjede for å markere dagen. Foto: Nittedal kommune

2. 21. mai var kongeparet på besøk i Aure kommune. Programmet for de kongelige ble kombinert med jubileumsmarkering. Her er kongeparet flankert av ordfører Ingunn Golmen og fylkesmann Lodve Solholm. Foto: Ivar Torset

3. Elever fra kulturskolen underholder med dans under kongebesøket i Aure 21. mai. Foto: Ivar Torset

4. Kongeparet snakker med Eva Width – leder for bueskyttergruppa i Aure, under besøket i Aure kommune 21. mai. Foto: Ivar Torset

5. Kongeparet mottar blomster fra elever i 1. klasse under kongebesøket i Aure 21. mai 2014. Foto: Ivar Torset

6. 3. oktober inviterte ordføreren i Austrheim kommune til grunnlovsfest i Austrheimhallen. Austrheim skolekorps åpnet med å spille «Nordhordlandsfanfaren» – en sang som ble til gjennom en konkurranse i Nordhordland-regionen i anledning grunnlovsjubileet. Sangen er komponert av Johan Modahl Leiva. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

7. Mammadee fortalte hvordan det var å komme til Austrheim kommune som flyktning, under festkvelden i Austrheimhallen 3. oktober 2014. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

8. Austrheim kommune markerte 20. mai med broderkjeder flere steder i kommunen. Her er ordfører i Austrheim Per Lerøy i broderkjede sammen med Kaland barnehage. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

1. Kystbarnehagen i Austrheim kommune knyttet seg også i broderkjede rundt kommunehuset 20. mai 2014. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

2. 26. mars rodde vengebåten «Enigheden» (prosjektet Lærdalsferden) gjennom Kilstraumen i Austrheim kommune. Barn fra Kaland barnehage sang jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet» da båten ble tatt imot på kaia. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

3. Elever fra Kaland barne- og ungdomskule vinket da «Enigheden» rodde gjennom Kilstraumen i Austrheim 26. mars 2014. Foto: Anita Soltveit/Austrheim kommune

4. Barneombud Anne Lindboe reiste rundt med «Barneombussen» til en rekke skoler landet rundt gjennom jubileumsåret 2014, for å gi elevene en innføring i barn og unges rettigheter. Foto: Barneombudet

5. Barneombud Anne Lindboe holdt foredrag om barn og unges rettigheter på barneskoler landet rundt i forbindelse med prosjektet «Barneombussen». Foto: Barneombudet

6. Barnetegning i Skåbu barnehage, tegnet til barnehagedagen 18. mars 2014. Tema var demokrati og barns medvirkning i anledning grunnlovsjubileet. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

7. 22. oktober ble det arrangert «grunnlovsshow» i Bjerkreimshallen, som en felles feiring for hele Dalane – Bjerkreim, Lund, Eigersund og Sokndal. Linda Eide, Sjur Hjeltnes, lokale dansere fra kulturskolen og Dalane storband medvirket. Foto: Dalane kulturfestival

8. Jubileumsgudstjeneste i Bokn kommune, med markering av grunnlovsjubileet – her ved (fra venstre) Joshua A. Ognøy og Johannes G. Alvestad. Foto: Kjetil Hamre

1. 17. mai-toget i Bokn kommune, med 17. mai-komiteen først – i år i 1814-klær. Til venstre Hanne Marte Vatnaland med Edgar Våge bak. Til høyre med flosshatt, leder Eiliv Staalesen med Ronny Taraldlien bak. Foto: Kjetil Hamre

2. Spesiallagde grunnlovs- og jubileumskaker under et jubileumsarrangement i Bokn kommune. Kakene ble laget av Julianne Nilssen. Foto: Kjetil Hamre

1. 16. mai 2014 var Florø by sin 154-årsdag. I anledning dagen og som en oppvarming til grunnlovsdagen ble det arrangert jubileumsfest med stort barnetog. Alle barnehagebarna i byen toget gjennom Strandgata, og endte opp på Torget der det ble musikk, sang, jubileums- og grunnlovsmarkering. Her er ordfører Bengt Solheim Olsen foran de ca. 500 barnehagebarna på Torget. Foto: Flora kommune

3. Drakttoget på Eidsvoll Verk 17. mai 2014. I forkant ordfører Einar Madsen med politi, deretter speidernes flaggborg. Foto: Bjørn Hytjanstorp

2. 17. mai 2014 ble stortilt feiret i Flora kommune – her med kostymetog. Foto: Flora kommune

3. Fra venstre: Ordførerne Hege Nordheim Viken, Høylandet kommune, Bjørg Tingstad, Fosnes kommune, Fabian Stang, Oslo kommune og Ida Stuberg, Inderøy kommune på Eidsvolls plass foran Stortinget under folkefesten 15. mai 2014. Foto: Privat

4. Grunnlovsvertene i Eidsvoll kommune deltok på alle små og store arrangementer i Eidsvoll gjennom hele jubileumsåret, og har også bidratt med god hjelp under flere av Stortingets arrangementer. Her fra 17. mai på Eidsvoll. Foto: Bjørn Hytjanstorp

5. Historisk kortesje fra Eidsvollsbygningen til Eidsvoll kirke i forbindelse med jubileumsarrangementer i Eidsvoll 19. mai 2014 – på dagen 200 år etter at Christian Frederik avla eden som Norges konge. Foto: Bjørn Hytjanstorp

4. Jubileumsmarkering på Brusve gard i Levanger. Alle ordførerne i Nord-Trøndelag var invitert sammen med en ungdom fra hver kommune. På bildet blir elevrådsleder fra Jøa skole (Fosnes), Kai André Karlsen, tatt imot av småpiker i 1814-kostymer. Foto: Privat

6. Historisk kortesje fra Eidsvollsbygningen til Eidsvoll kirke 19. mai. Foto: Bjørn Hytjanstorp

7. Arrangement med historisk skuespill i Rikssalen i Eidsvollsbygningen 19. mai 2014. Foto: Bjørn Hytjanstorp

8. Festgudstjeneste i Kleive kirke 23. februar 2014. Leder i Kleive menighetsråd Merete Karin Skjevik Berg holder frem reproduksjonen av den originale valgfullmakten fra Kleive menighet i 1814. Til høyre Rolf Bjerkeset. Foto: Frank Willy Mork

5. Bededagsgudstjeneste i Asker kirke 23. februar 2014. Sendebudet ankom med hest. Foto: Asker kommune

6. De Unges Kommunestyre Asker og Bærum, i Rikssalen i Eidsvollsbygningen under Eidsvoll demokratifestival. Foto: Asker kommune

7. Asker kommune arrangerte «Barnas demokratidag» 4. november, med alle elevrådsrepresentantene fra skolene i Asker. Her er elevene under filminnspilling – filmen «Askers unge stemmer» kan ses på Youtube og er et av resultatene fra demokratidagen. Foto: Asker kommune

8. GrunnLove-sang under Barnas Verdensdager i Asker – Rikskonsertene og Norsk kulturskoleråds prosjekt i anledning grunnlovsjubileet. Foto: Asker kommune

1. Prosjektleder for grunnlovsjubileet i Asker, Hilde Wahl, og prosjektleder for grunnlovsjubileet i Bærum, Hege Sørensen, på stand med jubileumseffekter. Foto: Asker kommune

2. Pyntedugnad til 17. mai i Asker – jubileumsåret er et bevis på at dugnadsånden i Norge lever i beste velgående! Foto: Asker kommune

3. Åpent rådhus i Asker 10. mai 2014, med politisk treningsløype. Foto: Asker kommune

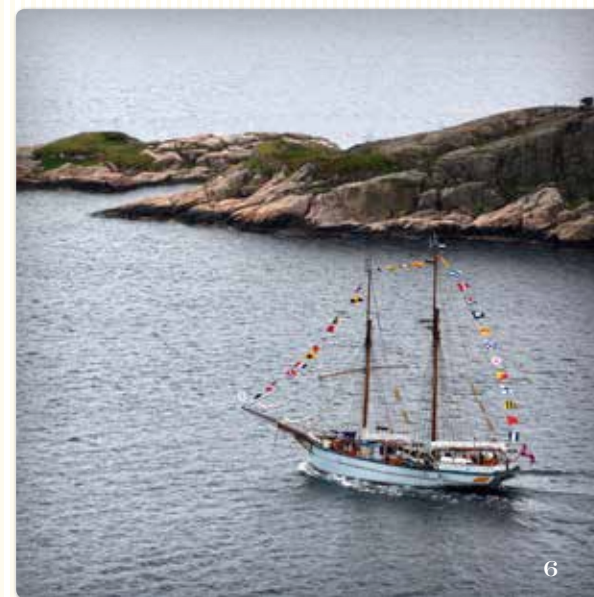
4. Åpning av utstillingen «Det var her det begynte – Askers industrihistorie over 200 år». Foto: Asker kommune

5. Oppmars til Borgertoget i Frogn kommune 17. mai 2014. Ordfører Thore Vestby leder an foran. Foto: Thore Vestby

6. Barnetoget i Niels Carlsensgate i Frogn kommune 17. mai 2014. Foto: Thore Vestby

7. Fylkestinget i Nord-Trøndelag på historisk grunn i Frosta, under fylkestinget i juni 2014. På bildet er politikerne avbildet foran tinghaugen, der man mener Frostatinget i sin tid ble holdt. Foto: Bjørn Tore Hals/NTFK

8. Sunnfjord Museum laget utstillingen «Kle skapar folk!» i anledning grunnlovsjubileet – med 200 års historie i drakt og bilder. Med utstillingen ville museet formidle hvordan klær og drakter har fungert som både nasjonal og lokal forteller gjennom 200 år. Her er noen av bunadene som ble utstilt. Foto: Sunnfjord Museum

1. Sommerkonsert med markering av grunnlovsjubileet på Hadeland Folkemuseum 16. juni. Foto: Katrine Scharffenberg

2. Utstillingen «Grunnloven 200 år» på Hadeland Folkemuseum. Foto: Grethe Johnsrud

3. Grunnlovsfestivalen i Sandefjord ble en folkefest til ære for Grunnloven over tre dager i mai 2014. 750 mennesker så spelet om Christopher Hvidt på Preståsen. Foto: Per Langevei/Sandefjords Blad

4. En scene fra spelet om Christopher Hvidt under grunnlovsfestivalen i Sandefjord. Foto: Per Langevei/Sandefjords Blad

5. Hjemmelaget flatbrød smakes i 1800-tallets Bjerggata under grunnlovsfestivalen i Sandefjord. Foto: Per Langevei, Sandefjords Blad

6. «Grunnlovsseilasen 2014» var en ekspedisjon langs norskekysten med det historiske seilskipet Anna Rogde i anledning grunnlovsjubileet. Seilasen startet i Hammerfest 14. mai og hadde 23 anløp langs norskekysten – med Oslo som siste anløpshavn 6. juni, og ankomst Eidsvoll 7. juni. Prosjektet ble initiert av Norsk Polarinstitutt og var et nordnorsk samarbeidsprosjekt. Alle de tre nordligste fylkene deltok i prosjektet, i tillegg til kommunene som arrangerte jubileumsmarkeringer i anløpshavnene underveis. Her er Anna Rogde på vei østover fra Kristiansand. Foto: Helge Dyrholm

7. Startskudds-arrangementet for Grunnlovsseilasen i Hammerfest – med overrekkeelse av Hammerfest-ungdommens erklæringer. Foto: Gerd Hagen

8. Grunnlovsseilasen ankom Kabelvåg i Lofoten 19. mai 2014. Programmet inkluderte bl.a. «åpen båt», sang fra 1. klassinger og underholdning fra Kabelvåg musikkforening. Foto: Fylkesmannen i Troms

1. Ordfører i Vågan Eivind Holst sammen med Lofotenungdommene som leverte Vågans fremtidserklæringer til skipper Oddvar Eriksen (til venstre) under Grunnlovsseilasens besøk i Kabelvåg 19. mai 2014. Foto: Fylkesmannen i Troms

2. Under Grunnlovsseilasens anløp i Sortland kommune utarbeidet Sortland ungdomsskole en erklæring som ble lagt frem for Alltinget i Møysalen (på bildet) på anløpsdagen. Foto: Fylkesmannen i Troms

3. Barn på Grunnlovsseilasen under «Åpen dag» på Anna Rogde ved Fosneskaia i Trondheim 26. mai 2014. Trondheim kommune og Kystlaget arrangerte et bredt program i anledning seilasens anløp. Foto: Fylkesmannen i Troms

4. Grunnlovsseilasen ankom Bergen 31. mai 2014. Ved innseglingen ble Anna Rogde møtt og eskortert den siste etappen av Vengebåten Enigheden, med Bergen Kystlag og Redningsskøyta. En rekke andre båter i området slang seg også med på innseglingen. Foto: Fylkesmannen i Troms

5. Anna Rogde ved Kilden Kultur- og Konserthus i Kristiansand 4. juni. Barneshanty-koret «Førstereis», som består av over 200 femåringer fra Kristiansand by sine barnehager, sang under anløpet. Foto: Helge Dyrholm

6. Mannskapet på Anna Rogde ankommer Kilden Kultur- og Konserthus i Kristiansand 4. juni 2014. Foto: Helge Dyrholm

7. Ordfører i Alstahaug kommune, Bård Anders Langø, ønsker Grunnlovsseilasen velkommen til Sandnessjøen 22. mai 2014. Foto: Svein-Harald Carlsen

8. Leder av Alstahaug ungdomsråd, Ann Rigmor Pettersen, overleverer erklæringen fra Alstahaug kommune til skipperen på Anna Rogde. Foto: Svein-Harald Carlsen

1. Lørdag 7. juni nådde Grunnlovsseilasen 2014 frem til Eidsvoll. Stortingets tredje visepresident Svein Roald Hansen mottok fremtidserklæringene fra ungdomsdeltakerne på seilasen, og overrakte dem videre til Bente Engelsen fra Riksarkivet. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

2. Stortingets tredje visepresident Svein Roald Hansen sammen med Victoria Mathiassen, leder i ungdomsrådet i Skjervøy og skipper på Anna Rogde, Oddvar Eriksen, ved avslutningsarrangementet for Grunnlovsseilasen på Eidsvoll 7. juni. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

3. 13. mai inviterte Haugesund kommune til byfest for å markere grunnlovsjubileet ved riksmonumentet Haraldshaugen. Foto: Idar H. Pedersen

4. Vidar Johnsen og Hanne Krogh medvirket på scenen under byfesten ved Haraldshaugen 13. mai. Foto: Idar H. Pedersen

5. «Nordens Gibraltar» – utespill på Fredriksten festning i Halden 16. og 17. august 2014, med reenactment av de dramatiske dagene ved festningen i august 1814. Foto: Halden kommune

6. Bergen kystlag møtte opp i den historiske vengebåten «Enigheden» til Forbundet KYSTENs landsstevne i Bjørvika i Oslo 17.–20. juli. 300 skip, fartøyer og båter fra hele Norge var samlet til tidenes største kyststevne for å markere Grunnlovens 200-årsjubileum og kystens betydning for utviklingen av det moderne Norge. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

7. 14.–21. mars 2014 la en gjeng på 6 spreke hardinger ut på tur fra Hardanger til Oslo for å gjenskepe ferden til sine forfedre, rettere sagt eidsvollsmannen Arnoldus Koren. Hardingene tok selvsagt med seg Arnoldus i pulken! Foto: AK Glück-Teigland

8. Grunnlovsvandrerne fra Hardanger på ski i Rongkollen. Foto: Heidi Kysnes Høyheim

1. Grunnlovsvandrerne fra Hardanger og Arnoldus Koren fremme på Frognerseteren i Oslo etter 300 km på ski. Foto: Kristin Glück-Teigland

2. Prosjektet «Hardanger 2014» arrangerte 17. mai-feiring på Finse og Hardangerjøkulen, som inkluderte Norges høyeste folketog, bunadsbonanza, kunstavduking og klaverkonsert med Geir Botnen. Her er noen av bunadsvandrerne på vei til Hardangerjøkulen. Foto: AK Glück-Teigland

3. 17. mai på Finse med avduking av nytt bilde av Hardangers eidsvollsmann Arnoldus Koren live på NRK. Foto: Tonje Helgheim

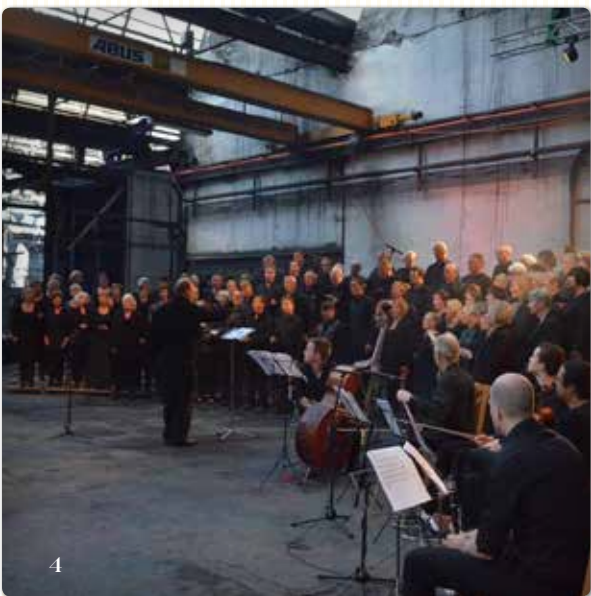
5. Fossefest 21. juni ved nasjonalikonet Steinsdalsfossen – en integrert del av jubileet arrangert under prosjektet «Hardanger 2014». Foto: AK Glück-Teigland

6. Wasmuth-bakken i Kristiansund, oppkalt etter eidsvollsmannen Georg Ulrich Wasmuth, ble offisielt åpnet 7. april. Det ble tale ved ordfører Per Kristian Oyen, og Innlandet skole fremførte et selvskrevet Wasmuth-kåseri. Foto: Petter Ingeberg/ Kristiansund kommune

7. Fra Kulturskolen i Lindås sin markering av grunnlovsjubileet med jubileumsforestillingen «Eventyret om 1814», på uteplassen foran rådhuset i Knarvik. Foto: Silje Andvik Hoaas, Lindås kommune

8. Valgjubileum 1814–2014 med gudstjeneste i Lade kirke Trondheim 23. februar. Foto: Bjørn Lien

1. Grunnlovsfeiring i Midsund i november 2014. Programmet omfattet tale ved ordfører Einar Øien, utstillinger, underholdning og sang av jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet». Foto: Øyavis

2. Alle ordførerne og fylkesmannen i Oppland var samlet 14. mars 2014 for å markere 200-årsdagen for valgmøtet i Christians amt i salen der valgmøtet i 1814 fant sted på Hunn gård, Gjøvik. Foto: Inger Christine Årstad, Mjøsmuseet

3. 16. mars 2014 var det Åpen dag i tingbygningen på Hunn, Gjøvik, 200 år etter valget av representanter til Riksforsamlingen. Her prøver barn langeleik i tingbygningen. Foto: Inger Christine Årstad, Mjøsmuseet

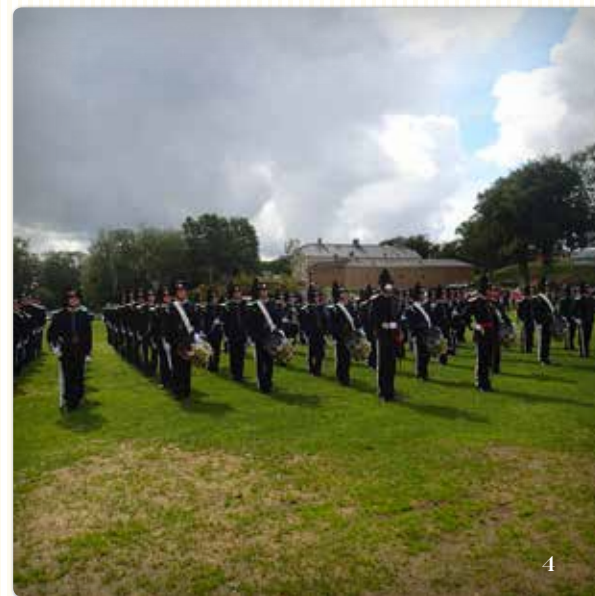
4. Ihle og Bøverbru skoler feiret grunnlovsjubileet og 17. mai 2014 på museet Stenberg, som tilhørte eidsvollsmannen Lauritz Weidemann. Foto: Hans Olav Granheim

5. 4030 skoleelever fra Gjøvik og Toten deltok i Mjøsmuseets skoleproduksjon «Stenberg anno 1814» fra 26. mai til 13. juni 2014. Her diskuterer Lauritz Weidemann (spilt av Andreas Kvisgaard) grunnlovsutkastet sitt med besøkende skoleelever. Foto: Inger Christine Årstad, Mjøsmuseet

6. Møre og Romsdal fylkeskommune inviterte til grunnlovsmarkering på Veøy gamle prestegård i Molde, boligen til eidsvollsmannen Jens Stub, 6. juni 2014. Kirken var også valgkirke i 1814. Her var det øyvandring, innføring i prestegårdens historie og konsert i kirken. Foto: Bjørn Ringstad/Møre og Romsdal fylkeskommune

7. Frivillighetsfest på Statens Hus i Rogaland. Foto: Fylkesmannen i Rogaland

8. Ordfører Roger Osen i Smøla under avdukingen av minneplakett under gudstjeneste i Edøy gamle kirke 13. juni 2014. Foto: Wigdis Wollan

1. I august gjennomførte Scenekunst Østfold en storsatsning med oppsetning av historiske spel i fem utvalgte Østfold-kommuner: Rakkestad, Spydeberg, Askim, Moss og Halden (Fredriksten). Spelene ble oppført i samarbeid med kommunene. Her fra spelet «Slaget ved Rakkestad kirke». Foto: Even H. Kaalstad

2. Fra spelet «Slaget ved Rakkestad kirke». Foto: Even H. Kaalstad

3. Åpning av J.N. Wilses gjenskapte formalhage på Spydeberg prestegård 8. august – stedet for forberedende statsråd i 1814. I midten Stortingets fjerde visepresident Ingjerd Schou, ordfører i Spydeberg Knut Espeland og kulturminister Thorild Widvey. Foto: Bjørn Arne Steine/Stortinget

4. Mossekonvensjonen i Konventionsgaarden i Moss 14. august. Et stort publikum benyttet anledningen til å studere dokumentet som satte en stopp for krigen mellom Sverige og Norge sommeren 1814. Foto: Helge Eek

5. Feiring av 200-årsdagen for Mossekonvensjonen i byen i Moss 14. august 2014. Foto: Anastassia Dyrkorn

6. Stortingets presidentskap deltok på feiringen av Mossekonvensjonen i Moss 14. august. Fra venstre fjerde visepresident Ingjerd Schou, tredje visepresident Svein Roald Hansen, femte visepresident Line Henriette Hjemdal og første visepresident Marit Nybakk. Foto: Helge Eek

7. Deltakere fra det internasjonale ungdomsseminaret «Youth & Action» i Moss 14. august. Foto: Ioannes Lekakis

8. Deltakerne på ungdomsseminaret koste seg med lek og moro under byfesten i Moss 14. august. Foto: Ioannes Lekakis

1. Avslutningskonsert i Moss 14. august 2014. Foto: Det Norske Blåseensemble

2. Stortingets fjerde visepresident Ingjerd Schou, tredje visepresident Svein Roald Hansen, femte visepresident Line Henriette Hjemdal og storingsrepresentant Irene Johansen, under feiringen av Mossekonvensjonen i Moss 14. august. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

3. 15. august ble ratifikasjonen av Mossekonvensjonen markert i Kommandantgården i Fredrikstad. Stortingets første visepresident Marit Nybakk og fjerde visepresident Ingjerd Schou deltok på markeringen. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

4. 16. august 2014 ble Fredriksten festning i Halden formelt fredet. Fredningen ble markert med et storslått publikumsarrangement. H.M. Kongens Gardes musikkorps og drillkorps bidro med spill, drill og sang. Foto: Riksantikvaren

5. Fredning av Fredriksten festning 16. august. Til stede var blant andre Stortingets fjerde visepresident Ingjerd Schou og riksantikvar Jørn Holme, som overleverte fredningsdiplomet til adm.dir. i Forsvarsbygg, Frode Sjursen. Foto: Riksantikvaren

6. Barnas Verdensdager i Oslo 1. november 2014. Sarah Camille Ramin Osmundsen (til venstre) var frontfigur og vokalist. Foto: Lars Opstad/Rikskonsertene

7. Barnas Verdensdager og GrunnLove-arrangement på Tynset 26. april 2014. Monica Ifejilika (foran) medvirket som sanger/vokalist. Foto: Jon Iver Grue/Rikskonsertene

8. Grunnlovsjubileum over alt: Rikskonsertenes direktør Turid Birkeland med grunnlovsjubileets logo på NSB-toget i bakgrunnen, og Rikskonsertenes egen GrunnLove-logo på bærenettet. Foto: Lars Opstad/Rikskonsertene

1. Skolene i Selbu gikk sammen i broderkjede 20. mai 2014 for å markere dagen da eidsvollsmennene dannet sin broderkjede i 1814. Foto: May Britt Leikvold Trapnes

2. Selbu kirke med sine 600 sitteplasser var fullsatt 17. mai. Under gudstjenesten fikk gjestene besøk av eidsvollsmenn fra 1814. Her er eidsvollsmennene og Selbu korensemble. Foto: Selbyggen

3. Oda Folde og Selbu Felebyggerlag under gudstjenesten i Selbu kirke 17. mai 2014. Foto: Selbyggen

4. Smøla kommune arrangerte pilegrimsvandring fra Edøy gamle kirke til Kulisteinen 9. juni 2014, i anledning grunnlovsjubileet. Foto: Wigdis Wollan

5. Den nasjonale plakattstillingen «1814. Det utrolige året» i sommerutstillingen på Lier Bygdetun. Utstillingen ble produsert av Lier Bygdetun, Lier Historielag og Lier kommune i anledning grunnlovsjubileet. Foto: Gunn Kjæraas/Lier kommune

6. Fra åpningsdagen av sommerutstillingen på Lier Bygdetun 15. juni. Her underholder «Høgderingen» – en folkedansgruppe fra Lier. Foto: Gunn Kjæraas/Lier kommune

7. Sortland kommune og Vesterålen Turlag arrangerte tur til Snyttindhytta i september 2014 i anledning grunnlovsjubileet. Åtte personer deltok på turen for å bygge en grunnlovsvarde med tilhørende plakett fra Vesterålen Turlag. Her er Anne-Rita Nygård og Asbjørn Øverleir ved den nyinnviede grunnlovsvarde. Foto: Trond Løkke

8. 19. mai seilte Grunnlovsseilasen inn til Ellingsenkaia i Sortland for feiring av grunnlovsjubileet. Foto: Sanna Drogset Børstad

1. Mange mennesker hadde møtt opp på Ellingsenkaia i Sortland ved Grunnlovsseilasens ankomst 19. mai. Foto: Sanna Drogset Børstad

2. Ordfører i Sortland Grete Ellingsen, ass. fylkesmann i Troms Bård Pedersen og skipper på Anna Rogde Oddvar Eriksen. Foto: Ørnulf Nielsen

3. Allting i Møysalen i Kulturfabrikken i Sortland i forbindelse med Grunnlovsseilasens besøk. Kunstnerisk innslag ved 6. og 7. klassetrinn ved Lamarka skole under musikalsk ledelse av Liv Skrudland. Foto: Ørnulf Nielsen

4. 1. og 2. klasse ved Steinkjer barneskole markerte grunnlovsjubileet med å invitere foreldre og besteforeldre til en flott underholdning. Foto: Steinkjer-Avisa

5. Alle klassene ved Kvam skole i Steinkjer fremførte en bit av historien under skolens jubileumsmarkering. På bildet ser vi 1. klasse i aksjon. Alle sang også jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet». Foto: Steinkjer-Avisa

6. Steinkjer kulturskole arrangerte danseforestillingen «Inspirasjon» i anledning grunnlovsjubileet 5.–6. april 2014. Foto: Sanna Revdal v/ Kulturskolen

7. Steinkjer kulturskole arrangerte også Mega Jam med korps og dans på torget 6. mai. Foto: Sanna Revdal v/ Kulturskolen

8. 14. mai var det en høytidelig utstillingsåpning i Fylkesmannsgården på Egge Museum i Steinkjer. Grunnlovsutstillingen viste bl.a. biografier av eidsvollsmenn fra distriktet, en oversikt over hvem som har sittet på Stortinget de siste 200 årene etter 1814, og gamle gjenstander fra 1814. Utenfor ble det avfyrt tre salutter av dragoner fra Rinnleiret, iført uniformer fra 1814 og 1905. Foto: Steinkjer-Avisa

1. 17. mai var det en høytidelig markering av grunnlovsdagen i Beitstad i Steinkjer, der to av eidsvollsmennene er gravlagt. Dagen startet med frokost i Beitstad kirke for de ca. 300 fremmøtte. Foto: Svein Bjørdal/Lokalavisa Verran-Namdalseid

2. Opptog fra Beistad kirke i Steinkjer til den gamle kirkegården 17. mai 2014. Her ble det lagt ut tømmerstokker der grunnmuren av den gamle kirken stod i 1814. Foto: Svein Bjørdal/Lokalavisa Verran-Namdalseid

3. Utegudstjeneste på den gamle kirkegården ved Beistad kirke 17. mai 2014. Presten var iført prestekjole fra 1814 for anledningen og mange mennesker fra Steinkjer deltok. Foto: Svein Bjørdal/Lokalavisa Verran-Namdalseid

4. 20. og 21. september ble det arrangert 1814-seminar på Søgne gamle prestegård. Seminaret bød på en rekke foredrag om 1814-historien, musikalske innslag, servering av tradisjonsmat fra 1814, omvisning på kultursenteret og i Søgne gamle kirke. Foto: Helge Dyrholm

5. Karsten Alnæs i god flyt under foredraget under seminaret på Søgne gamle prestegård 20. september. Øvrige foredragsholdere var blant andre Stein Ørnhoi, Gustav Sætra, Jostein Andreassen og Berit Eide Johnsen. Foto: Helge Dyrholm

6. Søgne Bygdekvinnelag serverte kjøttsuppe å la 1814 under seminaret på Søgne gamle prestegård. Foto: Helge Dyrholm

7. Søgnes Bygdekor medvirket under seminaret på prestegården med kjente norske sanger fra de siste 200 år, kalt «Drømmen om Norge». Foto: Helge Dyrholm

8. Søgnes ordfører Åse Severinsen ønsket velkommen til Kultursenteret under todagersseminaret i Søgne 20.–21. september. Foto: Helge Dyrholm

1. I Søndre Land kommune ble 17. mai-feiringen avsluttet med fyrverkeri og folkefest med musikk og underholdning i Kråkvika i Hov. Foto: Per Zhang Skjønberg

2. 17. mai-toget i Bagn i Sør-Aurdal, med ordfører Kåre Helland i spissen. Toget gikk innom Stabel-bautaen, der Sør-Aurdals eidsvollsmann Hans Jacob Stabel ble hedret. Foto: Anne Dyve

3. Glade barn under grunnlovsfeiringen 17. mai 2014 i Bagn. Foto: Anne Dyve

4. Barna i Reinli Fritidsklubb sang jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet» på 17. mai i Bagn. Foto: Rune Larhein

5. Scenen i Bagn var flott dekorert til 17. mai, med et bakteppe av Eidsvollsbygningen malt av Sissel Albrigtsen Bakke. Foto: Anne Dyve

6. Charlotte Kulterud hadde laget en 3. etasjers kakekopi av Eidsvollsbygningen til 17. mai-feiringen i Bagn. Foto: Anne Dyve

7. Stortingets tredje visepresident Svein Roald Hansen i Kiberg ved Vardø 13. oktober 2014. Visepresidenten la ned krans og holdt tale ved Partisanmonumentet. Besøket fant sted ifm. jubileumsseminar og markering av 70-årsjubileet for frigjøringen av Finnmark i Vardø. Foto: Bjørn Arne Steine/Stortinget

8. I Kirkenes ble grunnlovsjubileet og 70-årsjubileet for frigjøringen av Øst-Finnmark markert ved Rørbua i Bjørnevatn 25. oktober 2014. Rørbua var stedet der det første frie kommunestyret holdt sitt første møte 26. oktober 1944. Her fra ærestribunen ved Krigsmødremonumentet, der ordfører Cecilie Hansen holdt tale. H.M. Kong Harald og statsminister Erna Solberg (i midten foran) var blant de offisielle gjestene. Foto: Bernt Nilsen

1. Utenriksminister Børge Brende og Russlands utenriksminister Sergej Lavrov deltok på markeringen i Kirkenes 25. oktober, og la ned krans ved Russemonumentet på Haganes. Foto: Bernt Nilsen

2. Publikum ved arrangementet ved Rørhua i Bjørnevatn lørdag 25. oktober. Foto: Bernt Nilsen

3. Ungdomsskoleelever fra Bjørnevatn skole under seremonien i Rørhua 25. oktober. Foto: Bernt Nilsen

4. H.M. Kong Harald foran Rørhua 25. oktober 2014. Foto: Riksantikvaren

5. Æresvakt fra kystvakten K/V Andenes ved krigsminnemonumentene under markeringen i Bjørnevatn lørdag 25. oktober. Foto: Bernt Nilsen

6. 15. februar gjenskapte Ullensaker kommune reisen til eidsvollsmann Georg Sverdrup mot Eidsvoll i 1814. Med hest og slede stoppet Sverdrup anno 2014 ved støtta på Li, der den kjente replikkutvekslingen mellom Sverdrup og skysskaren som kjørte ham til Riksforsamlingen i 1814 ble gjenskapt. Georg Sverdrup ble spilt av Halvor Tangen og skysskaren av Per Ivar Langhelle. Foto: Grunnlovskomiteen i Ullensaker

7. Ullensaker kommunes teateroppsetning «Skysskaren» tok også utgangspunkt i historien om Georg Sverdrups reise til Eidsvoll i 1814. Forestillingen ble spilt flere ganger over to dager i april 2014, også egne skoleforestillinger. Foto: Grunnlovskomiteen i Ullensaker

8. Teaterforestillingen «Skysskaren» i Ullensaker kulturhus. Foto: Grunnlovskomiteen i Ullensaker

1. Teaterforestillingen «Skysskaren» i Ullensaker kulturhus. Foto: Grunnlovskomiteen i Ullensaker

2. 17. mai 2014 ble i Utsira kommune feiret med et spesielt fokus på grunnlovsjubileet. Med 17. mai-tog, flaggheising, samling i kirken, musikk, leker og folkefest ble dugnadsånden i kommunen virkelig manifestert. Foto: Atle Grimsby/Utsira kommune

3. Utsiras ordfører Tor Erling Skare (t.v.) var svært fornøyd med å få delta på ordførersamlingen under Stortingets jubileumsarrangement på Eidsvolls plass 15. mai. Her i intervju med NRK sammen med ordfører Jens Johan Hjort i Tromsø. Foto: Kyrre Lindanger/Bokn kommune

4. 17. mai 2014 i Kristiansand – torvet utenfor domkirken var dekorert med både norske flagg og flagg med jubileumslogoen. Foto: Helge Dyrholm

5. 17. mai 2014 i Kristiansand. Foto: Helge Dyrholm

6. Vevelstad kommune arrangerte en stor diktkonkurranse for skolene i anledning grunnlovsjubileet. Her er elev Arthur Andersen, vinneren av diktkonkurransen, sammen med ordfører Ken Richard Hansen. Foto: Vevelstad Frivilligsentral

7. Stolte vinnere: Elevene Julie Hansen, Iselilja Buljo, David M. Herringbotn, Elise D. Hansen, Jorine Heijnis, Andrine Kristensen og Martin L. Johansen kom på andreplass i diktkonkurransen i Vevelstad. Her med ordfører Ken Richard Hansen. Foto: Vevelstad Frivilligsentral

8. 17. august inviterte Vevelstad kommune til jubileumsmiddag med foredrag av Karsten Alnæs og jubileumssang av Vevelstad Sangkor. Foto: Vevelstad Frivilligsentral

1. Vågan kommune i Lofoten var valgt ut som én av tre markeringskommuner for grunnlovsjubileet i Nordland. 21. september ble det markering med bl.a. åpen dag i Lofotakvariet, festgudstjeneste i Lofotkatedralen og visning av jubileumsforestillingen «HAV» ved Lofotmuseet i Storvågan. Mange publikummere hadde møtt opp på arrangementet. Foto: Silje Annaniassen

1. Gudbrand Stenersen i 10. klasse holdt 17. mai-talen i Øyer kommune – med dagens beste sitat: «Grunnloven er til stede i livet vårt hver eneste dag». Foto: Einar Odden/gd.no

2. Gudstjeneste og grunnlovsfest i Haug kirke 2. mars. Her fra prosesjonen med bl.a. ordførerne Ann Sire Fjerdingsstad (Øvre Eiker) og Bent Inge Bye (Nedre Eiker). Foto: Bjørn Kristoffersen

2. På tinget på Brurberget ved Storvågan i 1282 ble den såkalte Vågaboka opphevet, som den siste av de regionale lovbøkene. I forestillingen «HAV» i Storvågan ble ankomsten til baron Bjarne Erlingsson gjenskapt. Stilfull til hest kom han for å erklære Vågaboka for ugyldig. Han ville ha en lov, landsloven! Foto: Silje Annaniassen

3. Festarrangementet på Fossesholm i Øvre Eiker 6. april 2014. Hokksund Byteater fremførte sangen «En tak til Grundlovens Fædre», skrevet i 1905 av Borger Kristoffersen. Foto: Bent Ek

3. Gudbrandsdalsordførerne samlet i hovedstaden under Stortingets folkefest på Eidsvoll's plass 15. mai 2014. Foto: Mari Botterud

4. Stortingets andre visepresident Kenneth Svendsen og første visepresident Marit Nybakk ønsker de kongelige gjestene velkommen til jubileumsmøtet i stortingssalen 15. mai 2014. Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/ Stortinget

4. Målselv kommune feiret Grunnloven med en festhelig i og rundt Istindportalen 30.–31. august. Utenfor var det boder og underholdning og inne i Istindportalen ble festforestillingen «Kong Nor» spilt. Her er medlemmer fra Målselv historielag på stand for å ønske publikum velkommen. Foto: Odd Inge Larsen/ Målselv Historielag

5. Stortingets fjerde visepresident Ingjerd Schou under kakeutdelingen under Stortingets jubileumsarrangement på Eidsvoll's plass 15. mai. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

6. Fornøyde publikummere på Stortingets folkefest på Eidsvoll's plass 15. mai 2014. Foto: Åsmund Holien Mo/ NTB scanpix/Stortinget

7. Karl Johan var pyntet med jubileumsbannere i mai 2014. Foto: Bjørn Hytjanstorp

5. «Husflid fra Målselv» – en av salgsbodene utenfor Istindportalen under jubileumsmarkeringen i Målselv 30.–31. august. Foto: Odd Inge Larsen/ Målselv Historielag

6. Jubileumsfesten i Målselv omfattet også underholdning ved bl.a. Bardufoss skolekorps. Foto: Odd Inge Larsen/Målselv Historielag

7. Hovedarrangement på Kviteseid bygdetun 15. juni 2014, med dramatisering av valg fra 1814. Foto: Jan Sorkås

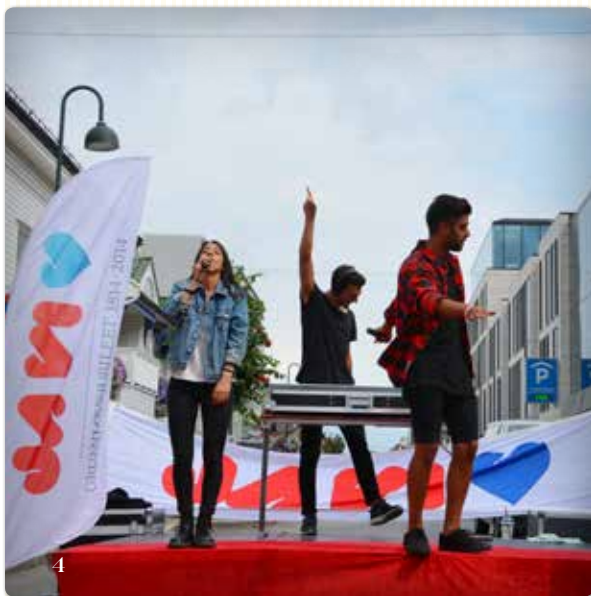
8. Akershusmuseet og Hurdal bygdetun inviterte til grunnlovsmarkering i Hurdal 7. september. Publikum fikk bl.a. bli med i historisk kortesje med hest langs den gamle kongeveien som gikk fra Trondheim til Eidsvoll, og besøke det samme huset som stod der da prins Christian Frederik var innom for 200 år siden. Foto: Jan-Asle Ruud

1. Søndag 15. juni inviterte Hjelmeland kommune til jubileumsvandring fra Geisfell til Årdal. Langs fjellveien fikk publikum oppleve en rekke minikonsserter, folkedans og tablået «En reis gjennom 200 år» ved Hjelmeland ungdomsteater. Vel fremme var det taler, mat og konsert ved Ole Paus. Foto: Eldfinn Austigard

1. 200-årsmarkeringen for regjering og departementer ble arrangert ved Akershus festning 19. mai 2014. H.M. Kongen, regjeringen, ansatte i departementene, stortingspresidenten, pensjonistene i departementsfjellsskapet og flere offisielle gjester deltok. Foto: Torbjørn Kjosvold/FMS

2. Jubileumsvandring i Hjelmeland 15. juni 2014. Foto: Eldfinn Austigard

2. Fra 200-årsmarkeringen for regjering og departementer 19. mai. Foto: Torbjørn Kjosvold/FMS

3. Dans i Målia under jubileumsvandringen i Hjelmeland 15. juni 2014. Foto: Eldfinn Austigard

4. 1. august 2014 fredet Riksantikvar Jørn Holme Skippergata 43 i Kristiansand, som var bolig for eidsvollsmannen Peder Johnsen. Rappeggruppa Sarah & Arash bidro med sprudlende musikk. Foto: Helge Dyrholm

3. Gudstjeneste i Hausken kirke i Rennesøy 18. mars, med avduking av kopi av fullmakten som eidsvollsmannen Laurensius Andreas Oftedal fra Rennesøy mottok i 1814. Her er ordfører Dagny Sunnanå Hausken, kirkeverge Yngve Søyland og direktør ved Ryfylkemuseet Sveinung Søyland Moen. Foto: Bente Marie Johansen

5. Fredningsmarkeringen i Skippergata 43, 1. august 2014. Klima- og miljøminister Tine Sundtoft holdt fredningstalen. Foto: Helge Dyrholm

6. Riksantikvar Jørn Holme overleverer fredningsdokumentene til huseier Kathrine Sørensen under fredningsmarkeringen for Skippergata 43 i Kristiansand. Foto: Helge Dyrholm

7. I Tranøy kommune ble grunnlovsjubileet markert 29. mai 2014 – nesten på 200-årsdagen for valgmetet i Tranøy gamle kirke 30. mai 1814. Kirken var fullsatt og gudstjenesten inkluderte historiske foredrag om begivenhetene våren 1814. Sør-Senja Mannskor (på bildet) deltok også i markeringen. Foto: Bjørnar Nybrott

4. Rennesøy kommune serverte jubileumskake ifm. fullmaktsavdukingen. Foto: Nikolai Edland

5. 22. mai 2014 var kongeparet på besøk i Halså kommune. Besøket inkluderte bl.a. utstillingsvandring, fremvisning av idrettsaktiviteter, fremføring av en smakebit fra grunnlovsforestillingen «Hemmeligheten på loftet» ved Halså barne- og ungdomsskole og musikk med bl.a. jubileumssangen «Det går et festtog gjennom landet». Elevene ved Halså barne- og ungdomsskole overrakte også kongeparet et kompendium som viste hvordan skolen hadde jobbet med grunnlovsjubileet. Foto: Halså kommune

6. Fra kongebesøket i Halså kommune 22. mai. Foto: Halså kommune

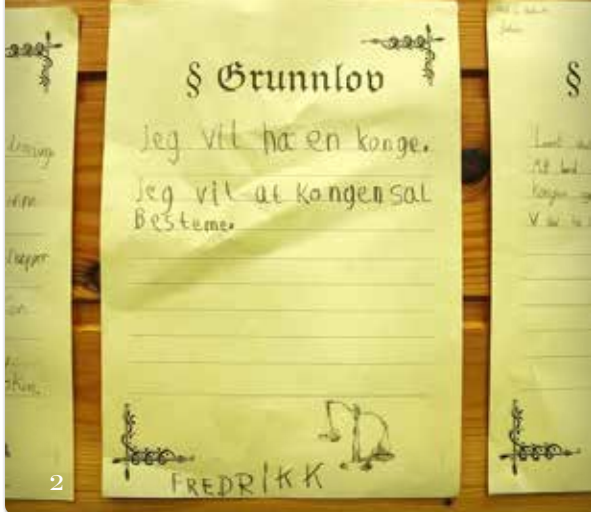
7. 17. mai-feiring/ grunnlovsfeiring i Halså kommune. Foto: Halså kommune

8. Under 17. mai-feiringen i Halså kommune ble det servert en feiende flott kake dekorert med det kjente eidsvollsmaleriet. Foto: Halså kommune

1. Jubileumsskrift for Halså kommune – med jubileumsprofilen. Foto: Halså kommune

2. Skolebarna i Halså skrev sine egne grunnlovsparagrafer i anledning 17. mai. Frederikk skriver: «Jeg vil ha en konge. Jeg vil at kongen sal besteme.» Foto: Halså kommune

1. 17. mai-toget i Nord-Aurdal i Valdres. Foran varaordfører Tone Meisdalen i flott bringedukdrakt og bak ordfører Inger Torun Klosbøle – i den gamle Valdresbunaden i anledning grunnlovsjubileet. Foto: Hans Enger

2. Aurdal Musikkorps sine drilljenter ved Valdres Folkemuseum, 17. mai. Foto: Hans Enger

3. Ordfører i Nord-Aurdal Inger Torun Klosbøle holdt appell fra amfiet på Valdres Folkemuseum, for de flere hundre innbyggerne som hadde møtt opp til feiringen av grunnlovsdagen i Nord-Aurdal. Foto: Hans Enger

4. Stort barnekor på scenen i Valdres folkemuseum på Fagernes 17. mai. Foto: Hans Enger

5. Ordfører Inger Torun Klosbøle foran Aurdal kirke 17. mai. Ordføreren fikk gleden av å avduke emaljeskiltet fra Riksantikvaren som stadfester at kirken var valgkirke for Nordre Aurdal Prestegjeld i 1814. Alle innbyggerne i kommunen ble invitert med på avdukingen, med feiring av grunnlovsjubileet og marsipankake i Menighetshuset. Foto: Hans Enger

6. Felespill og musikk i forbindelse med avduking av emaljeskiltet utenfor Aurdal kirke 17. mai 2014. Foto: Hans Enger

7. Otta skole og barnehagene Smurfen, Sel og Thoskogen i Sel kommune gikk saman i broderkjede 20. mai 2014. Til sammen 200 barn og voksne deltok. Foto: Sel kommune

8. Thoskogen Natur og gardsbarnehage i Sel kommune markerte grunnlovsjubileet de to første ukene i mars 2014. Barna laget bl.a. en felles grunnlov, med regler som er viktig at alle i barnehagen følger. Barnehagen laget også Eidsvollsbygningen i pappmasjé. Foto: Sel kommune

3. Rælingen kommune markerte grunnlovsjubileet med konsert i Øvre Rælingen kirke 3. september 2014. Foto: Rælingen kommune

4. Karmøy kommune inviterte alle barnehager og grunnskoler i kommunen til en kunstkonkurranse i anledning grunnlovsjubileet, med det velkjente maleriet av Eidsvollsforsamlingen som tema. Alle innkomne verk ble vist på en utstilling i rådhuset i tre uker i mai. Her er Eventyrhagen barnehage sitt bidrag – en skulptur av Eidsvollsforsamlingen. Foto: Karmøy kommune

5. 17. mai 2014 i Oppegård kommune. Foto: Jan Walbeck

6. 17. mai-toget 2014 ved Oppegård rådhus. Foto: Jan Walbeck

7. 19. februar 2014 fikk stortingspresidenten overlevert Grunnloven i punktskrift og på lydbånd av Norges Blindeforbund. Her ved forbundsleder Atle Lunde (til venstre) og generalsekretær Gunnar Haugsveen (til høyre). Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

8. Punktskriftutgaven av Grunnloven ble spesiallaget i anledning og er den hittil eneste i sitt slag – med gullskrift og riksløven foran. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

1. Tidligere stortingspresident Dag Terje Andersen var til stede under feiringen av 17. mai og grunnlovsjubileet i Kiel 17. mai 2014, og holdt tale for de fremmøtte. Foto: Det norske konsulatet i Kiel

2. Festspillene i Bergen 2014 hadde i anledning grunnlovsjubileet et spesielt fokus på temaene frigjøring, tradisjon og fornyelse. H.K.H. Kronprins Haakon erklærte det 62. Festspillene for åpnet 21. mai 2014. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

4. 17. juli åpnet Forbundet KYSTENs landsstevne i Bjørvika i Oslo. 300 skip, fartøyer og båter fra hele Norge var samlet til tidenes største kyststevne i dagene 17.–20. juli for å markere Grunnlovens 200-årsjubileum og kystens betydning for utviklingen av det moderne Norge. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

5. Fra åpningen av Forbundet KYSTENs i Bjørvika 17. juli. Foto: Vilde Bolstad/Stortinget

6. Sogn og Fjordane fylkeskommune inviterte til folkefest og markering av grunnlovsjubileet på tusenårsstaden Gulatinget i Gulen lørdag 28. juni. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

8. Markering av grunnlovsjubileet i 2. klasse på Farsund barne- og ungdomsskole. Elevene er Silje Reinertsen og Anne Ofelia Haus. Foto Tore K. Haus

1. Vest-Agder-museet arrangerte «Museets dag» i Vanse med fokus på grunnlovsjubileet. Foto: Inge Eikeland/Lista museum

2. I anledning grunnlovsjubileet satt Vest-Agder-museet opp en sommerutstilling på Nordberg fort om Kapertiden 1807–1814 – perioden frem mot Norge fikk sin egen grunnlov. Foto: Inge Eikeland/Lista museum

3. Grunnlovsjubileet ble feiret med stand i Vestfoldbyene lørdag 24. mai. Her er stortingsrepresentant Dag Terje Andersen (Ap) på stand i Tønsberg. Foto: Mona Grann-Meyer

4. Rollag stavkirke er en av de originale valgkirkene fra 1814. I jubileumsåret fikk kirken smykket seg med både norske flagg og en valgkirke-plakett fra Riksantikvaren. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

5. Mandag 1. september fredet Riksantikvaren den nyrestaurerte Eidsvollsbbygningen. Fredningen ble feiret ved at 112 gjester benket seg i Rikssalen. F.v.: Direktør ved Eidsvoll 1814 Erik Jondell, Statsbyggs adm. direktør Harald Nikolaisen, stortingspresident Olemic Thommessen og riksantikvar Jørn Holme. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

6. 11. desember 2014 besøkte vinnerne av Nobels fredspris 2014, Kailash Satyarthi og Malala Yousafzai, Stortinget. Her i Eidsvollsgalleriet – med barnetegninger av Grunnloven fra Stortingets tegnekonkurranse som bakgrunn. Foto: Stortinget/Morten Brakestad

7. Det siste offisielle jubileumsarrangementet var fredningen av Akershus festning 17. desember 2014. Her taler riksantikvar Jørn Holme under markeringen. Foto: Riksantikvaren

8. Fyrverkeri fra Akershus festning ifm. fredningsarrangementet 17. desember. Foto: Riksantikvaren

VERDEN RUNDT

Stortinget samarbeidet tett med Utenriksdepartementet i planleggingen og gjennomføringen av grunnlovsjubileet.

Bilde til venstre: 200-årsjubileet for den norske Grunnloven og over 400 års felles historie mellom Norge og Danmark ble stortilt feiret under den norske jubileumsuken i København 17. til 24. mai. Festuken bød på et omfattende program med deltagelse av de to lands kongehus, parlamentspresidenter og statsministre. Her ankommer H.M. Dronning Sonja og H.M. Dronning Margrethe av Danmark festforestilling i Operaen 23. mai 2014. Foto: Utenriksdepartementet

Bilder til høyre: Den norske ambassaden i Canada arrangerte både en storslått 17. mai-feiring og flere andre arrangementer for å markere grunnlovsjubileet. I Ottawa og Montreal ble det arrangert jubileumskonserter med Bergen Unge Kammerorkester, hvor norsk musikk og kultur ble feiret som en del av vår nasjonale identitet. Foto: Utenriksdepartementet

Jubileet ga utenrikstjenesten en god anledning til å fremme viktige budskap med større tyngde internasjonalt. For Utenriksdepartementet var det et mål at stasjonene skulle bruke jubileet til å fremme temaer i norsk politikk som konstitusjon og folkestyre, rettsstat og likestilling.

Det ble prioritert fem land som det skulle satses spesielt på: Danmark, Sverige, Tyskland, Frankrike og Nord-Amerika. Det meldes dessuten om stor aktivitet fra Norges ambassader over hele verden. Pressereiser, utstillinger, foredrag og seminarer var de mest populære tiltakene. De norske ambasadene tok aktivt i bruk profilmateriellet utviklet av Stortinget. Målgruppene var primært stasjonenes kontakter innenfor politikk og forskning.

NORDISK DIMENSJON I JUBILEET

Den nordiske dimensjonen var helt sentralt ved planleggingen og gjennomføringen av jubileet. Historien om Grunnlovens tilblivelse er uløselig knyttet til våre naboland og 200 år med fred i Norden. Dette ble tydelig understreket med besøk fra det danske og svenske kongehuset og de nordiske parlamentspresidentene i mai.

I Danmark ble jubileet markert og feiret med mange aktiviteter og stor oppmerksomhet i regi av både Folketinget, Den norske ambassaden i København, Det Kongelige Bibliotek, Fondet for dansk-norsk samarbeid og Danmarks mange folkeuniversiteter for å nevne noen. I mai kulminerte feiringen med norsk festuke i København 17.–24. mai. Uken bød på et omfattende og variert program med blant annet åpningen av en egen Eidsvolls plads i København sentrum, flåtebesøk av KNM Helge Ingstad,

besøk fra H.M. Kongens Garde drillkorps, festforestilling i Operaen m.m. De to lands kongehus, parlamentspresidenter og statsministre deltok alle på ulike arrangementer under den norske uken.

I Sverige ble jubileet og den 200 år lange nordiske fredsperioden markert med flere arrangementer. Blant annet et seminar på Stockholms slott 5. mai, der blant andre det svenske Kongeparet og Kronprinsesseparet, samt H.K.H. Kronprins Haakon deltok. 200-årsdagen for fred mellom Norge og Sverige ble markert med en folkefest ved fredsmonumentet på Morokulien 16. august, med taler av Riksdagens talman og stortingspresidenten. 21. oktober var de siste 200 årenes svensk-norske relasjoner og Nordens fremtid tema for et seminar i Riksdagen. Blant innleiderne var de tre skandinaviske parlamentspresidentene.

Bilde under til venstre: Fra markeringen av 200 år med fred i Norden ved fredsmonumentet i Morokulien i Sverige lørdag 16. august 2014. Svenske og norske ungdommer fra prosjektet «ungdomscamp for fred og menneskerettigheter» la frem sin appell under arrangementet. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

Bilde under til høyre: Stortingspresident Olemic Thommessen sammen med sin svenske kollega Per Westerberg (til høyre) i Morokulien 16. august. Foto: Dag Kristoffersen/Stortinget

Bilde øverst: Grunnlovsjubileet ble feiret under «National Day Reception» i India 17. mai 2014. På bildet: Æresgjest Hon'ble Mr Dinkar Khullar, Secretary West, Ministry of External Affairs og ambassadør Eivind Homme. Foto: Utenriksdepartementet

Bilde midten til venstre: Professor Frank Aarebrot snakker til studenter om Grunnloven i Addis Abeba, Ethiopia, 30. mai 2014. Foto: Utenriksdepartementet

Bilde midten til høyre: Stortingets første visepresident Marit Nybakk (t.v.) og fjerde visepresident Ingjerd Schou ankommer Schæffergården under norsk festuke i København 23. mai 2014. Foto: Fondet for dansk-norsk samarbeid

Bilde nederst: H.K.H. Kronprins Frederik, H.K.H. Kronprinsesse Mary Elizabeth og H.K.H. Kronprins Haakon før festforestilling i Operaen i København 23. mai 2014. Foto: Utenriksdepartementet

GRUNNLOVSJUBILEET I MEDIENE

Grunnlovsjubileet ble en av Norges mest omtalte hendelser i 2014. Jubileet var omtalt i nesten 25 000 medieoppslag.

Bilder til venstre: Eidsvoll Ullensaker blad (øverst) og Romerikes blad (under), begge fra 19. mai 2014: omtale av 17. mai-feiringen på Eidsvoll.

Bilde til høyre: VG 2. april 2014: omtale av at Grunnloven ble hentet frem fra arkivene 1. april.

Grunnlovsjubileet hadde som mål å nå ut til folk i hele landet, skape debatter og engasjere barn og unge. Et viktig mål var også å kunne holde jubileet levende gjennom hele året. Medieanalysen fra Retriever viser at det var meget god mediedekning av grunnlovsjubileet i alle fylker og gjennom hele året, med et høydepunkt i mai 2014.

Kommunikasjonsmålet var tredelt:

- Løfte Grunnloven som symbol.
- Engasjere publikum i 1814-historien.
- Diskutere hva Grunnloven betyr for oss i dag og hva den vil bety i fremtiden.

Mange redaksjoner så grunnlovsjubileet som en anledning til å løfte viktige temaer og nasjonale begivenheter. Erfaringen var at flere medier satt sammen egne redaksjoner og hadde faste journalister på grunnlovsrelaterte saker. Merkedagene fra 1814 ble viktige drivere for å engasjere mediene.

En mediasak å bli glad av

Mediedekningen ble dokumentert i både en kvantitativ innholdsanalyse og en kvalitativ publikumsundersøkelse, et samarbeid med Retriever og Agenda Tracker. Publikumsundersøkelsen viser at grunnlovsjubileet kun ble slått av fotball-VM i Brasil og OL i Sotsji når det gjelder hvilke saker publikum mente mediene dekket på best måte. Totalt oppga 70 prosent at de var svært godt fornøyd eller fornøyd med dekkningen av jubileet. Omtalen av grunnlovsjubileet var så massiv at jubileet ble den syvende mest omtalte nyhetssaken i norske medier i 2014.

De mest omtalte mediasakene i 2014 var internasjonale hendelser. Kun tre av de ti mest omtalte mediasakene var nasjonale: Grunnlovsjubileet, statsbudsjettet og lærerstreiken. Grunnlovsjubileet var den mediasaken som i følge publikumsundersøkelsen gjorde nordmenn mest glade i 2014!

Noen hovedtrekk ved mediedekningen av jubileet gjennom året:

- 83 prosent av sakene handlet om lokale aktiviteter og arrangementer.
- De fleste medieomtalene handlet om lokale kulturarrangementer, 17. mai-arrangementer og arrangementer for barn og unge.
- I nesten halvparten av oppslagene, 46 prosent, er én eller flere aktiviteter omtalt.
- Typisk for oppslagene som ikke omtaler noen konkrete aktiviteter er blant annet kronikker og leserinnlegg, og omtale som setter grunnlovsjubileet i kontekst med et politisk tema eller budskap.
- 17 prosent av sakene dreide seg om generell omtale av grunnlovsjubileet.
- Det er også mange oppslag som tar for seg de historiske begivenhetene i 1814 og hvor selve Grunnloven står sentralt (som f.eks. språkdebatten). 14 prosent av sakene omtalte og diskuterte bakgrunn/historie for jubileet.
- Grunnlovsjubileet hadde en bredere dekning i regionale og lokale medier enn det man har sett ved tidligere jubileer. Det var aller mest omtale av grunnlovsjubileet i lokale papiraviser.

ORGANISERINGEN AV GRUNNLOVSJUBILEET

Stortinget hadde i pakt med tradisjonen det overordnede ansvaret for feiringen av Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014.

Grunnlovssekretariatet på Stortinget. Fra venstre: Maria Ekelund, Harald Frederik Trollsaa, Mona Mortensen Krane, Dag Nordbotten Kristoffersen, Vilde Urdal Bolstad, Peder Wahl, Hanne Hjelbak og Bjørn Arne Steine. Foto: Unni Jongers/Stortinget

Stortinget oppnevnte i 2009 Hovedkomiteen for å samordne noen nasjonale fellestiltak i jubileumsåret:

- Utforme måldokumentet for jubileet.
- Utvikle grafisk profil og profilprogram.
- Etablere felles nettside med arrangementskalender og digitale verktøy.
- Utvikle offisielt program for jubileet.

Måldokumentet har vært det styrende grunnlaget for planlegging og utvikling av jubileet. Dokumentet la særlig vekt på at jubileet skulle bidra til økt kunnskap om Grunnloven og dens betydning for utviklingen av folkestyret i Norge. Måldokumentet understreket videre at jubileet skulle settes inn i et nordisk og europeisk perspektiv.

Storingspresidenten har ledet Hovedkomiteens virksomhet. Stortingets sekretariat for grunnlovsjubileet har hatt ansvaret for å gjennomføre de nasjonale fellestiltakene på vegne av Hovedkomiteen og mange av Stortingets egne tiltak og arrangementer. Sekretariatets oppgaver har omfattet blant annet:

- Planlegging, utvikling og gjennomføring av Stortingets egne arrangementer, herunder hovedarrangementene på Eidsvoll 16. februar og 17. mai 2014.
- Oppfølging av offisielle arrangementer og samordning av ledende myndighetspersoners deltakelse på disse.
- Koordinering av Stortingets og Hovedkomiteens tiltak og prosjekter.
- Kommunikasjonsstrategi, presse- og mediarbeid.
- Taleskriving.
- Utvikle og forvalte profilprogrammet for jubileet.
- Utvikle og drifte nettsiden Grunnloven200.no med digital jubileumskalender og digitale verktøy.
- Kontaktpunkt for og veiledning til arrangører landet rundt.
- Utvikling av formidlingstiltak rettet mot hovedmålgruppene for jubileet.

Grunnlovssekretariatet bestod av prosjektleder Dag Nordbotten Kristoffersen, kommunikasjonsansvarlig Hanne Hjelbak, nettredaktør Vilde Urdal Bolstad, grafisk designer Harald Frederik Trollsaa, historiker Peder Wahl og historiker Bjørn Arne Steine.

I tillegg bidro Maria Ekelund og Mona Mortensen Krane fra ledelsessekretariatet med blant annet arrangementsbistand og taleskriving i nært samarbeid med grunnlovssekretariatet.

En rekke enheter i Stortingets administrasjon har medvirket i arbeidet med planleggingen og gjennomføringen av jubileet.

Grunnlovsjubileet i 2014 ble organisert som en nasjonal dugnad i pakt med 17. mai-tradisjonen. Det var frivillige organisasjoner og engasjerte aktører over hele landet som tok initiativ til svært mange av prosjektene og arrangementene i jubileumsåret.

Stortinget og Hovedkomiteen disponerte ingen søknadsmidler. Tiltak og prosjekter ble finansiert over de ulike organisasjoners og institusjonenes ordinære budsjetter.

VEDLEGG

Måldokumentet for Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014.

VISJON

FOR GRUNNLOVSJUBILEET 2014

Skape en engasjerende grunnlovsfeiring som gir økt forståelse for folkestyrets utvikling gjennom 200 år, Grunnlovens betydning i dag og demokratiets framtidige utfordringer i Norge. Økt kunnskap skal styrke grunnlaget for deltagelse i demokratiske prosesser.

MÅL

FOR GRUNNLOVSJUBILEET

Grunnloven har helt siden 1814 vært byggende og samlende for Norge, og den er et av vårt samfunns viktigste symboler. Norge har en av de lengste sammenhengende tradisjonene for nasjonaldagsfeiring. Oppslutningen om den norske 17. mai-feiringen er massiv og har barna i sentrum.

Grunnloven har spilt en avgjørende rolle i utviklingen av folkestyret. Norge er et av få land i Europa som – med unntak av krigen 1940-1945, da Grunnloven og vårt demokratiske system ble satt ut av kraft – ikke har opplevd et brudd i den demokratiske utvikling. Det liberale demokratiet i Norge ble i 1920- og 30-årene utfordret av autoritære og til dels totalitære krefter, fra både venstre og høyre, men den konstitusjonelle utviklingen fikk ingen tilbakeslag i autoritær retning.

I takt med folkestyrets fremvekst er Grunnloven gradvis blitt endret. Den symboliserer derfor fornyelse og aktualitet, som er viktig for tillitsforholdet mellom befolkningen og de folkevalgte.

Den norske Grunnloven av 17. mai 1814 har dannet selve fundamentet for utviklingen av folkestyret i Norge. Den har vist seg å være mer levedyktig enn andre konstitusjoner som ble utformet i datidens Europa. Som Europas eldste og verdens nest eldste gjeldende konstitusjon blant de moderne revolusjonsforfatninger er Grunnloven i dag et samlende symbol for frihet, selvstendighet og demokrati.

Grunnlovsjubileet i 2014 skal styrke bevisstheten om hva Grunnloven betyr i dag, og hvilken rolle den skal spille i framtidens demokrati.

Grunnloven er levende, dagsaktuell og avgjørende for Norges identitet og utvikling som liberalt demokrati. Skal Grunnloven fortsette å ha denne rollen, må den formidles på nytt til hver ny generasjon. De som vokser opp i Norge i dag, må ta den til seg og gi den mening på egne premisser. Like mye som en feiring av fortiden bør jubileet være en investering for framtiden.

Grunnlovens 200-årsjubileum har derfor tre overordnede mål for feiringen:

- Bygge mer kunnskap om Grunnloven og dens betydning.
- Skape økt deltagelse og engasjement i demokratiske prosesser.

I dette måldokumentet presenterer Hovedkomiteen sin visjon og hvilke mål og temaer som bør vektlegges ved jubileet.

VISJON

Skape en engasjerende grunnlovsfeiring som gir økt forståelse for folkestyrets utvikling gjennom 200 år, Grunnlovens betydning i dag og demokratiets framtidige utfordringer i Norge.

Økt kunnskap skal styrke grunnlaget for deltagelse i demokratiske prosesser.

MÅL

Grunnloven har helt siden 1814 vært byggende og samlende for Norge, og den er et av vårt samfunns viktigste symboler. Norge har en av de lengste sammenhengende tradisjonene for nasjonaldagsfeiring. Oppslutningen om den norske 17. mai-feiringen er massiv og har barna i sentrum.

Grunnloven har spilt en avgjørende rolle i utviklingen av folkestyret. Norge er et av få land i Europa som – med unntak av krigen 1940-1945, da Grunnloven og vårt demokratiske system ble satt ut av kraft – ikke har opplevd et brudd i den demokratiske utvikling. Det liberale demokratiet i Norge ble i 1920- og 30-årene utfordret av autoritære og til dels totalitære krefter, fra både venstre og høyre, men den konstitusjonelle utviklingen fikk ingen tilbakeslag i autoritær retning.

I takt med folkestyrets fremvekst er Grunnloven gradvis blitt endret. Den symboliserer derfor fornyelse og aktualitet, som er viktig for tillitsforholdet mellom befolkningen og de folkevalgte.

Grunnlovens bestemmelser er sprunget ut av ulike tidsepoker. Dens utvikling gjenspeiler dermed også problematiske trekk ved det norske samfunn gjennom 200 år. Direkte ved Grunnlovens opprinnelige bestemmelse om å utelukke blant andre jøder fra riket, og i bredere forstand gjennom assimilasjonspolitikken overfor andre nasjonale minoriteter og samene som urfolk.

Feiringen av Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014 vil ha følgende hovedmål:

- Øke den alminnelige kunnskapen om begivenhetene i 1814, Grunnloven og den videre utviklingen av demokratiet gjennom styrket formidlingsarbeid og forskning.
- Skape debatt om folkestyrets fremtidige hovedutfordringer og stimulere til refleksjon, engasjement og deltagelse i demokratiske prosesser.
- Gjennomføre en bred og inkluderende feiring med folkefest på nasjonaldagen som høydepunktet i alle landets kommuner. Jubileet skal være kunnskapsberikende og bidra til opplevelser for alle.

MÅLGRUPPER

Grunnlovsjubileet vil rette seg mot hele den norske befolkning. Alle kommuner og fylkeskommuner oppfordres til å engasjere seg, både ved feiringen av 17. mai 2014 og gjennom ulike aktiviteter i jubileumsåret.

Barn og unge er den viktigste målgruppen ved jubileet. Prosjekter rettet mot barn og unge skal være et av hovedelementene ved jubileet. Det skal særlig legges vekt på tiltak som kan skape deltagelse, medvirkning og engasjement hos barn og unge.

SENTRALE TEMAER

Det styrende temaet for grunnlovsjubileet skal være demokratiets betydning og utfordringer i vårt samfunn og betydningen av bredt engasjement og deltagelse i hele spekteret av demokratiske institusjoner, ”Demokratiprojektet”, jfr. mandatet, Innst. S. nr. 162 (2008-2009).

Følgende temaer legges til grunn for feiringen av jubileet:

- Grunnlovsjubileet skal belyse folkestyrets utvikling – med vekt på representasjon, deltagelse, medbestemmelse og menneskerettigheter. Jubileet skal vise hvordan styrkingen av demokratiet skjedde gjennom politisk kamp der folkelige bevegelser, organisasjoner og enkeltmennesker stod sentralt.
- Grunnlovsjubileet skal vektlegge forskning om Grunnlovens betydning for utviklingen av Norge som demokratisk stat og folkestyrets framtidige utfordringer. Det vises til mandatet for forskningssatsingen: www.forskningsradet.no/no/Utlysning/GRUNNLOV/1253961571689
- Jubileet skal formidle kunnskap om, skape bevissthet om og legge til rette for debatt om de verdier og prinsipper som det liberale demokratiet bygger på.

- Jubileet utvikles som et inkluderingsprosjekt med vekt på kunnskap, verdibevissthet, deltagelse og formidling. Jubileet skal ha en tydelig flerkulturell profil. Det skal bidra til å klargjøre utfordringer og muligheter i spenningsfeltet mellom kulturelt mangfold og universelle menneskerettigheter i et liberalt demokrati.
- Grunnlovsjubileet bør bidra til innsikt i det norske demokratiets møte med okkupasjonsmaktens totalitære samfunnssystem i krigsårene 1940-1945, og andre alvorlige samfunnstrusler, som terroraksjonene 22. juli 2011.
- Jubileet skal ha et internasjonalt perspektiv og skal bidra til økt bevissthet om hvordan nasjonen Norge og det moderne Norden vokste fram innenfor en europeisk kontekst. Kunnskap om vår historie kan bidra til å skape forståelse for vår samtid og hvordan nasjonalstater påvirkes av globaliseringen.
- Jubileet skal belyse den tidlige etableringen av representasjonsordninger i Norge og framveksten av det lokale selvstyret fra 1837 (formannskapslovene) og lokaldemokratiets utfordringer i dag.
- Jubileet skal sette søkelyset på minoriteters rolle, vilkår og status i det norske samfunn, spesielt i et demokrati- og rettighetsperspektiv.
- Jubileet skal mobilisere til økt bevissthet om og innsats mot diskriminering, rasisme og ekstremisme.
- Kultur kan bidra til å formidle den kulturarven som er knyttet til jubileet. Kulturen og kunsten spilte en viktig rolle i utviklingen av samfunnet i Norge og kan medvirke til å skape forståelse, integrasjon og opplevelse.

JUBILEETS PROFIL

Følgende føringer legges til grunn for jubileets hovedprofil:

- Jubileet skal ha et tydelig budskap med utgangspunkt i de historiske merkedagene og de sentrale arenaene i 1814. 17. mai-tradisjonen har en hovedfortelling med en innarbeidet dramaturgi som gir den naturlige rammen for jubileet.
- Jubileet skal kombinere det nasjonale og det lokale i pakt med den årlige 17. mai-feiringen. Det offisielle programmet og aktiviteter knyttet til grunnlovsjubileet generelt vil legge stor vekt på en regional og lokal forankring. Det skal utvikles større publikumsarrangementer som kan knyttes tydelig til 17. mai-tradisjonen.
- Både det offisielle programmet for jubileet og tiltak knyttet til jubileet skal ha en åpen og inkluderende tilnærming som gir rom for mangfold, refleksjon, kritikk og debatt.

MANDATET FOR HOVEDKOMITEEN

Stortinget har oppnevnt Hovedkomiteen for Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014. Hovedkomiteen ledes av Stortingets president. Hovedkomiteen skal ha det overordnede styrings- og planleggingsansvar for den offisielle markering og feiring av Norges 200 års grunnlovsjubileum i 2014, Innst. S. nr. 162 (2008-2009).

Komiteen skal:

- Utarbeide en programerklæring (måldokument) med hovedprinsipper og bærende elementer for jubileet.
- Initiere og koordinere offisielle tiltak, prosjekter og arrangementer på nasjonalt plan som kan skape oppmerksomhet og engasjement om jubileet fram mot 2014.

- Søke bredest mulig kontakt og koordinering med andre tiltak, prosjekter og arrangementer, nasjonalt og internasjonalt, som er relevante for feiringen av jubileet.

Måldokumentet vil legge rammene for den offisielle feiringen av jubileet og dermed være styrende for videre planlegging av program og aktiviteter i Hovedkomiteens regi.

ORGANISERING

Det er lagt til grunn at Hovedkomiteen vil ivareta noen fellestiltak ved grunnlovsjubileet:

- Utarbeidelse av det offisielle programmet for jubileet.
- Nettside for jubileet og formidling av informasjon om arrangementer og tiltak.
- Jubileumsidentitet/-logo/designprogram.
- Koordinering og samarbeid med tiltak og prosjekter som er relevante for jubileet.
- Kontaktpunkt for og veiledning til arrangører.
- Mediekontakt.
- Dokumentasjon og evaluering.

Det er etablert et sekretariat som skal bistå Hovedkomiteen i arbeidet med grunnlovsjubileet.

FINANSIERING

Stortinget har lagt til grunn at offentlig finansiering eller delfinansiering av jubileumsaktiviteter ivaretas gjennom de ordinære budsjettprosesser (sektorprinsippet), Innst. S. nr. 162 (2008-2009).

Det er forutsatt at Hovedkomiteen vil disponere budsjettmidler som trengs for å dekke virksomheten i Hovedkomiteen og eventuelle jubileumsaktiviteter i komiteens regi.

Dokumentasjonsrapporten er utarbeidet av grunnlovssekretariatet på Stortinget.

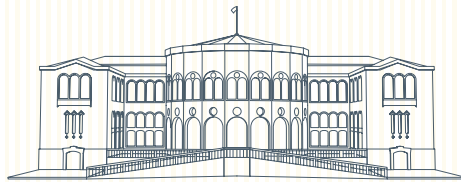
www.grunnloven200.no

Trykk og layout: Stortingets grafiske seksjon

ISBN 978-82-8196-105-0

© Stortinget

www.grunnloven200.no

